

مجموعه سؤالات طبقه‌بندی شده امتحانات نهایی

فارسی دوازدهم

کلیه رشته‌ها

همراه با پاسخنامه

درس ۱ تا ۱۸

درس به درس

از خرداد ۹۸ تا دی ۱۴۰۲

۰۹۱۱-۱۷۸-۱۷۰۷

گردآورنده: ولی مسعودی

@valimasoudi44

بارم‌بندی فارسی (۳)، پایه دوازدهم

نمره	موضوع‌ها	قلمروها
۱	معنی واژه	زبانی نمره ۷
۲	املای واژه	
۴	دستور	
۳	آرایه‌های ادبی	ادبی نمره ۵
۱	تاریخ ادبیات	
۱	حفظ شعر	فکری نمره ۸
۴	درک مطلب	
۲	معنی و مفهوم نثر	
۲	معنی و مفهوم نظم	

* یادآوری:

◀ پرسش‌های آزمون نوبت دوم و شهریور از کل کتاب به نسبت ۱۰ نمره (نوبت اول) و ۱۰ نمره (نوبت دوم)، طبق بarm‌بندی جدول فوق می‌باشد.

◀ پرسش‌های مرتبط با بخش حفظ شعر در نوبت خرداد و شهریور به تمامی «شعرخوانی»‌های کتاب اختصاص می‌یابد.

بخش اول ← از سؤال ۱ تا ۱۴۰: نوبت اول (درس ۱ تا ۹)

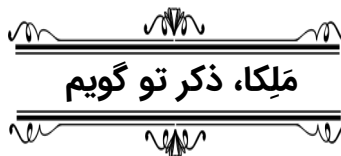
بخش دوم ← از سؤال ۱۴۱ تا ۳۱۳: نوبت دوم (درس ۱۰ تا ۱۸) + سؤالات ترکیبی

نوبت اول

بخش اول <

درس ۱ تا ۹

از سؤال ۱ تا ۱۴۰

ستایش

قلمرو زبانی

معنی واژه

۱- در بیت زیر، یک برابر معنایی مناسب برای واژه «شادی» بیابید.
(خرداد ۱۴۰۱)
همه عزّی و جلالی، همه علمی و یقینی / همه نوری و سروری، همه جودی و جزایی

۲- عبارت «حرکت به سوی مقصدی برای به دست آوردن و جست و جوی چیزی» در توضیح کدام واژه آمده است؟ (دی ۱۴۰۱)
الف) اتراق / ب) پویدن / پ) مشایعت / ت) وصول

املای واژه

۳- املای درست را از داخل کمانک برگزینید.
(شهریور ۱۴۰۲)
تو حکیمی تو عظیمی تو کریمی تو رحیمی / تو نماینده فضلای تو سزاوار (ثنایی / سنایی)

قلمرو ادبی

۴- با توجه به بیت زیر، پاسخ درست را برگزینید.
(شهریور ۱۴۰۱)
آرایه بارز بیت «همه غیبی تو بدانی، همه عیبی تو بپوشی / همه بیشی تو بکاهی، همه کمی تو فزایی»، تضمین است یا تلمیح؟

پاسخ

۱- سرور / ۲- ب / ۳- ثنایی / ۴- تلمیح

شکرِ نعمت

* درس یکم

گنج حکمت: گمان

قلمرو زبانی

معنی واژه

۵- واژه مشخص شده را معنا کنید.
یکی از صاحب‌دلان سر به جیب مراقبت فروبرده بود. (شهریور ۱۴۰۲)

۶- معادل درست توضیحات عرفانی زیر را از داخل کمانک انتخاب کنید.
کمال توجه بنده به حق و یقین بر اینکه خداوند در همه احوال، عالم بر ضمیر اوست. (مراقبت / مکاشفت)

املای واژه

۷- املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.
۱- واصفان حلیه جمالش به تحیر (منسوب / منسوب)
۲- همه از (بهر / بحر) تو سرگشته و فرمانبردار شرط انصاف نباشد که تو فرمان نبری (دی ۱۴۰۰)

۸- واژه «هم‌آوا» را در عبارت زیر بیابید و مترادف آن را بنویسید.
منت خدای را عزوجل که طاعتش موجب قربت است. (دی ۱۴۰۲)

۹- جدول زیر را کامل کنید.
واژه - هم‌آوا - مترادف
غربت - -

دستور

۱۰- در عبارت «چون برسیدم بوی گلم چنان مست کرد که دامنم از دست برفت.»
الف- جمله «پایه» یا «هسته» را مشخص کنید. (ب) نقش دستوری واژه‌های مشخص شده را، به ترتیب، بنویسید. (خرداد ۱۴۰۲)

۱۱- در بیت زیر، نوع حذف فعل (لفظی / معنایی) را مشخص کنید.
کرم بین و لطف خداوندگار گنه بنده کرده‌است و او شرمسار

۱۲- در بیت «همه از بهر تو سرگشته و فرمانبردار شرط انصاف نباشد که تو فرمان نبری.»
الف) کدام فعل حذف شده‌است؟ (ب) نوع حذف را بنویسید. (خرداد ۹۹)

پاسخ

- ۵- جیب: گریبان، یقه ۶- مراقبت ۷- ۱- منسوب ۲- بهر ۸- قربت - نزدیکی
۹- قربت - بیگانگی، دوری، تنهایی ۱۰- الف - جمله پایه: بوی گلم چنان مست کرد. ب- م: مفعول مست: مسند
۱۱- لفظی ۱۲- الف) هستند (فعل اسنادی) (ب) معنایی

قلمرو ادبی

- ۱۳- مفهوم کنایه مشخص شده را بنویسید.
تا تو نانی به کف آری و به غفلت نخوری
(دی ۱۴۰۲)
- ۱۴- در عبارت زیر، واژگان «سجع» را بنویسید.
عصاره تاکی به قدرت او شهید فایق شده و تخم خرمایی به تربیتش نخل باسق گشته.
(دی ۱۴۰۲)
- ۱۵- واژگان پدیدآورنده آرایه لفظی «سجع» در عبارت زیر کدامند؟
«هر نفسی که فرومی‌رود ممد حیات است و چون برمی‌آید مفرح ذات.»
(خرداد ۱۴۰۲)
- ۱۶- جای خالی عبارت زیر را، به درستی، پر کنید.
در بیت زیر، کاربرد آرایه‌های «تشبیه»، «مراعات نظیر»، «تلمیح» و «.....» مشهود است.
«چه غم دیوار امت را که دارد چون تو پشتیبان؟
چه باک از موج بحر آن را که باشد نوح کشتیبان؟»
(خرداد ۱۴۰۲)
- ۱۷- مفهوم نمادین مورد مشخص شده را بنویسید.
الف) ای مرغ سحر! عشق ز پروانه بیاموز
کان سوخته را جان شد و آواز نیامد
(خرداد ۱۴۰۱)
- ۱۸- کدام یک از واژگان مشخص شده در عبارت زیر، «مشبهه» است؟
«فرآش باد صبا را گفته تا فرش زمردین بگسترده و دایه ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین پیورده.»
(شهریور ۱۴۰۱)
- ۱۹- با توجه به عبارت «فرآش باد صبا را گفته تا فرش زمردین بگسترده و دایه ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین پیورده.»
الف) یک مورد اضافه تشبیهی در متن بیابید.
ب) کدام واژه، استعاره است؟ مفهوم آن چیست؟
(دی ۱۴۰۰)

پاسخ

- ۱۳- روزی به دست آوری
۱۴- فایق، باسق / شده، گشته
۱۵- حیات، ذات
۱۶- اسلوب معادله
- ۱۷- پروانه نماد عاشق حقیقی است.
۱۸- فرآش
- ۱۹- الف- فرآش باد صبا، مهد زمین، دایه ابر بهاری، بنات نبات
ب- فرش زمردین؛ استعاره از سبزه‌ها و چمنزارها

قلمرو فکری

معنی نثر

- ۲۰- معنی عبارات زیر را به نثر ساده و روان بنویسید.
 ۱- عصارهٔ تاکی به قدرت شهد او فایق شده. (خرداد ۱۴۰۲)
- ۲- هر نفسی که فرومی‌رود مُمدِّ حیات است. (شهریور ۱۴۰۲)
- ۳- پردهٔ ناموس بندگان به گناه فاحش ندرد و وظیفهٔ روزی به خطای منکر نبرد. (خرداد ۱۴۰۱)
- ۴- تخم خرمایی به تربیتش نخل باسق گشته. (شهریور ۱۴۰۱)

معنی شعر

- ۲۱- معنی بیت زیر را به نثر روان بنویسید.
 کرم بین و لطف خداوندگار گنه بنده کرده‌است و او شرمسار

درک مطلب

- ۲۲- مفهوم کلی مصراع مشخص شده چیست؟
 چه غم دیوار امت را که دارد چون تو پشتیبان؟
 (دی ۱۴۰۲) چه باک از موج بحر آن را که باشد نوح کشتیبان؟
- ۲۳- «دست انابت به امید اجابت به درگاه حق - جَلِّ و عَلا - برداشتن» و بیت زیر، بر کدام مفهوم مشترک تأکید دارند؟
 بنده همان به که ز تقصیر خویش عذر به درگاه خدای آورد
 (شهریور ۱۴۰۱)
- ۲۴- در نوشتهٔ زیر، منظور از «به طریق انبساط»، چیست؟
 «یکی از یاران به طریق انبساط گفت: از این بوستان که بودی، ما را چه تحفه کرامت کردی؟»
 (خرداد ۱۴۰۰)
- ۲۵- در نوشتهٔ «پردهٔ ناموس بندگان به گناه فاحش ندرد و وظیفهٔ روزی به خطای منکر نبرد.» سعدی بر دو صفت الهی تأکید کرده‌است؛ آن دو را بنویسید.
 (خرداد ۹۹)
- ۲۶- با توجه به متن زیر، خداوند چه رسالتی را بر عهدهٔ هریک از موارد «باد صبا» و «ابر بهاری» قرار داده‌است؟
 فراش باد صبا را گفته تا فرش زمردین بگسترده و دایهٔ ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین بپرورد. (شهریور ۹۹)

پاسخ

- ۲۰- ۱- شیرهٔ درخت انگور با قدرت او عسلی خالص شده. ۲- هر نفسی که می‌کشیم یاری‌دهندهٔ زندگی است.
 ۳- آبروی بندگان را با گناه آشکار نمی‌ریزد و وجه معاش (رزق و روزی تعیین شده) را به دلیل خطای زشت قطع نمی‌کند.
 ۴- هستهٔ خرمایی با پرورش و توجه او نخلی بلند گردیده‌است.
 ۲۱- بخشش و مهربانی خداوند را ببین که چه قدر زیاد است؛ بنده گناه می‌کند و او از گناه بنده‌اش خجالت‌زده است.
 ۲۲- کسی که تو نگهدار و نگهبانش باشی غم ندارد. ۲۳- توبه به درگاه خدا ۲۴- به شیوهٔ صمیمی و خودمانی
 ۲۵- پوشانندهٔ گناه و خطا (ستارالعیوب)، و رزاق بودن و بخشندگی
 ۲۶- باد صبا؛ سبزه‌ها را مانند فرشی در طبیعت پهن کند (برویاند)؛ ابر بهاری؛ گیاهان را در زمین پرورش دهد.

مست و هشیار

شعرخوانی: در مکتب حقایق

قلمرو زبانی

املا

۲۷- املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. (شهریور ۱۴۰۱)

۱- چو عاجز گشت خسرو در جوابش نیامد بیش پرسیدن (ثوابش / صوابش)

۲- گفت از (بهر / بحر) غرامت جامه‌ات بیرون کنم. (خرداد ۱۴۰۰)

۲۸- در بیت زیر، واژگانی را که در زبان فارسی «هم‌آوا» دارند، مشخص کنید. (شهریور ۱۴۰۱)
ازبهر تو صد بار ملامت بکشم گر بشکنم این عهد غرامت بکشم

دستور

۲۹- در بیت زیر چند «مفعول» وجود دارد؟ (خرداد ۱۴۰۲)
«بگفت: آنجا به صنعت در چه کوشند؟»
«بگفت: آنده خرنده و جان فروشند»

۳۰- در هریک از مصراع‌های زیر، فعل‌های مشخص شده را از دیدگاه معنایی بررسی کنید. (شهریور ۱۴۰۱)
الف) گفت: نزدیک است والی را سرای، آنجا شویم (ب) گفت: می بسیار خوردی، زان چنین بی خود شدی

۳۱- با توجه به بیت‌های زیر، درستی یا نادرستی موارد داده شده را تعیین کنید. (خرداد ۱۴۰۰)
گفت: نزدیک است والی را سرای، آنجا شویم
گفت: تا داروغه را گوئیم در مسجد بخواب
الف) در بیت اول، فعل «شویم»، اسنادی و فعل «نیست»، غیراسنادی است. درست نادرست
ب) در بیت دوم، «خوابگاه مردم»، یک ترکیب اضافی و «مردم بدکار» یک ترکیب وصفی است. درست نادرست

۳۲- کاربرد معنایی «نیست» در کدام مصراع، اسنادی و در کدام مصراع، غیراسنادی است؟ (شهریور ۱۴۰۰)
الف) گفت مسجد خوابگاه مردم بدکار نیست. (ب) گفت والی از کجا در خانه خمار نیست!؟

۳۳- درست یا نادرست بودن هریک از موارد داده شده را در جدول زیر تعیین کنید. (دی ۱۴۰۰)
الف - در هر دو مصراع بیت زیر، فعل اسنادی به کار رفته است. درست نادرست
گفت مستی زان سبب افتان و خیزان می‌روی / گفت: جرم راه رفتن نیست ره هموار نیست
ب- در بیت زیر نقش دستوری واژه‌های «داروغه» و «خوابگاه» یکسان است. درست نادرست
گفت تا داروغه را گوئیم در مسجد بخواب / گفت مسجد خوابگاه مردم بدکار نیست

پاسخ

۲۷- ۱- صوابش ۲- بهر ۲۸- بهر (بحر) - صد (سد) ۲۹- چهار مفعول ۳۰- الف) شویم: برویم (فعل غیراسنادی) ب) شدی: گشتی (فعل اسنادی) ۳۱- الف) نادرست ب) درست ۳۲- الف) اسنادی ب) غیراسنادی ۳۳- الف) درست (ی در مستی و نیست دوم) ب) نادرست (داروغه: متمم و خوابگاه: مسند)

قلمرو ادبی

حفظ شعر

۳۴- با توجه به مصراع‌های داده‌شده، ابیات زیر را کامل کنید. (دی ۱۴۰۲)

الف) در مکتب حقایق پیش ادیب عشق

ب) وجه خدا اگر شودت منظر نظر

۱) زین پس شکی نماند که صاحب‌نظر شوی

۲) تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی

۳) هان ای پسر، بکوش که روزی پدر شوی

آرایه‌های ادبی

۳۵- شعر زیر، بر پایه «گفت‌وگو» یا «سؤال و جواب» سروده شده‌است. این نوع گفت‌وگو در اصطلاح ادبی چه نام دارد؟

(شهریور ۱۴۰۱)

۳۶- با توجه به بیت‌های زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید. (خرداد ۱۴۰۱)

۱) گر در سرت هوای وصال است، حافظا باید که خاک درگه اهل هنر شوی

۲) بگفتا دل ز مهرش کی کنی پاک؟ بگفت آنکه که باشم خفته در خاک

الف) در کدام واژه بیت نخست آرایه «مجاز» وجود دارد؟ ب) در بیت دوم، کدام واژه‌ها آرایه «جناس» را پدید آورده‌اند؟

۳۷- در بیت «بگفتا دل ز مهرش کی کنی پاک؟ بگفت آنکه که باشم خفته در خاک» معنای مجازی «خاک» چیست؟

(دی ۱۴۰۱)

قلمرو فکری

معنی شعر

۳۸- بیت زیر را به نثر ساده و روان بنویسید. (خرداد ۱۴۰۱)

گفت: دیناری بده پنهان و خود را وارهان / گفت: کار شرع کار درهم و دینار نیست

درک مطلب

۳۹- بیت‌های داده‌شده در ردیف ۱ و ۲، یک مفهوم مشترک دارند. آن مفهوم را از گزینه الف و ب انتخاب کنید. (خرداد ۱۴۰۰)

۱- گفت: نزدیک است والی را سرای، آنجا شویم / گفت: والی از کجا در خانه خمار نیست؟

۲- دور شو از برم ای واعظ و بیهوده مگو / من نه آنم که دگر گوش به تزویر کنم

الف) پرهیز از ریاکاری و دورویی / ب) نصیحت‌ناپذیری حاکمان نالایق

۴۰- در بیت «گفت دیناری بده پنهان و خود را وارهان / گفت کار شرع کار درهم و دینار نیست» به کدام پدیده اجتماعی

(دی ۱۴۰۰)

اشاره دارد؟

۴۱- مفهوم کلی مصراع دوم بیت «گفت: می بسیار خوردی، زان چنین بی خود شدی / گفت: ای بیهوده‌گو، حرف کم و بسیار

(خرداد ۹۹)

نیست!» را بنویسید.

پاسخ

۳۴- الف) ۳ (ب) ۱ - ۳۵- مناظره - ۳۶- الف) واژه سر (فکر و خیال) (ب) خاک و پاک - ۳۷- قبر

۳۸- محتسب: پولی بده و خود را نجات بده. مست: موضوعات دینی با پول (رشوه) حل نمی‌شود. (نکوهش رشوه‌خواری)

۳۹- الف - ۴۰- رشوه‌خواری - ۴۱- گناه (کار حرام) کم یا زیاد آن، هر دو ناپسند است

درس سوم

آزادی / دفتر زمانه

گنج حکمت: خاکریز

قلمرو ادبی

- ۴۲- به غزل‌هایی که محتوای آن‌ها بیشتر مسائل سیاسی و اجتماعی است، می‌گویند. (شهریور ۱۴۰۲)
- ۴۳- کدام بیت در بردارنده نام یکی از سرایندگان «غزل اجتماعی» در عصر مشروطه است؟
 الف) پروین، شراب معرفت از جام علم نوش ترسم که دیر گردد و خالی کنند جام
 ب) پیش از آنی که زند سبزه سر از خاکش کاش دل عارف هوس سبزه و صحرا می‌کرد
- ۴۴- شاعر در بیت زیر با بیان کدام واژه، مفهومی غیر حقیقی (مجاز) اراده کرده است؟
 در پیشگاه اهل خرد نیست محترم هر کس که فکر جامعه را محترم نداشت
- ۴۵- در بیت زیر، با توجه به بخش مشخص شده، کدام آرایه ادبی دیده می‌شود؟
 در دفتر زمانه فتد نامش از قلم هر ملتی که مردم صاحب‌قلم نداشت
- ۴۶- آرایه مناسب با بیت زیر را از کمانک مقابل آن انتخاب کنید.
 با آنکه جیب و جام من از مال و می تهی است ما را فراغتی است که جمشید جم نداشت (استعاره - تلمیح)
- ۴۷- کدام یک از ترکیب‌های مشخص شده، مجاز است؟ مفهوم آن را بنویسید.
 ناله مرغ اسیر این همه بهر وطن است مسلک مرغ گرفتار قفس، همچو من است
- ۴۸- تلمیح به کاررفته در بیت زیر را در یک سطر توضیح دهید.
 با آنکه جیب و جام من از مال و می تهی است ما را فراغتی است که جمشید جم نداشت

پاسخ

- ۴۲- غزل اجتماعی ۴۳- ب ۴۴- جامعه ۴۵- کنایه ۴۶- تلمیح ۴۷- مرغ اسیر، مجاز از شاعر
 ۴۸- در این بیت به زندگی پادشاه اساطیری ایران، جمشید اشاره شده است که جام جهان‌بینی داشت و در آن احوال جهان را می‌دید.

قلمرو فکری

معنی شعر

۴۹- معنی ابیات زیر را به نثر روان بنویسید.

- ۱- در دفتر زمانه فتد نامش از قلم هر ملتی که مردم صاحب قلم نداشت (دی ۱۴۰۲)
- ۲- با آنکه جیب و جام من از مال و می تهی است ما را فراغتی است که جمشید جم نداشت (خرداد ۱۴۰۲)
- ۳- فکری ای هموطنان، در ره آزادی خویش بنمایید که هر کس نکند، مثل من است (خرداد ۱۴۰۱)
- ۴- ناله مرغ اسیر این همه بهر وطن است مسلک مرغ گرفتار قفس همچو من است (شهریور ۱۴۰۰)

درک مطلب

- ۵۰- بیت «نشاط غربت از دل کی برد حبّ وطن بیرون؟ / به تخت مصرم اما جای در بیت الحزن دارم» به کدام داستان اشاره دارد؟ (خرداد ۱۴۰۲)
- ۵۱- شاعر در بیت زیر، به بیدادگری کدام پادشاه اشاره دارد؟ (خرداد ۱۴۰۲)
آن کسی را که در این ملک، سلیمان کردیم ملت امروز یقین کرد که او اهرمن است
- ۵۲- سروده زیر را می توان نمایانگر کدام صفت برجسته گوینده آن دانست؟ (شهریور ۱۴۰۱)
با آنکه جیب و جام من از مال و می تهی است ما را فراغتی است که جمشید جم نداشت
- ۵۳- شاعر در بیت «در دفتر زمانه فتد نامش از قلم / هر ملتی که مردم صاحب قلم نداشت»، ادامه حیات ملت ها را در گرو چه موضوعی می داند؟ (دی ۱۴۰۱)
- ۵۴- بیت «خانه ای کاو شود از دست اجانب آباد / ز اشک ویران کنش آن خانه که بیت الحزن است» بر چه مفهومی تأکید دارد؟ (دی ۱۴۰۰)
- ۵۵- با توجه به بیت «در پیشگاه اهل خرد نیست محترم / هر کس که فکر جامعه را محترم نداشت»، در نظر خردمندان چه کسی محترم است؟ (خرداد ۹۹)
- ۵۶- در بیت «جامه ای کاو نشود غرقه به خون بهر وطن / بدر آن جامه که ننگ تن و کم از کفن است»، شاعر به چه مضمونی تأکید دارد؟ (دی ۹۸)

پاسخ

- ۴۹- ۱- در گذر روزگار، ملتی که نویسنده و شاعر نداشته باشد، فراموش می شود.
۲- با آنکه جیبم از مال و جامم از شراب، خالی است (تهیدست هستم)، اما آسایشی دارم که جمشید نیز آن را نداشت.
۳- ای هم میهنان، برای آزادی خویش چاره های بیندیشید. هر کس در پی چاره نباشد با من زندانی تفاوتی ندارد.
۴- ناله ها و شعرهای غم انگیز من شاعر برای دوری از وطن است و شیوه پرنده گرفتار نیز مثل من است که در دوری از وطن می نالد.
۵۰- داستان یوسف (ع) ۵۱- محمدعلی شاه قاجار ۵۲- بلند نظری یا مناعت طبع یا قناعت ۵۳- داشتن مردم صاحب قلم
۵۴- بیگانه ستیزی ۵۵- کسی که به افکار جامعه احترام بگذارد. ۵۶- میهن دوستی یا جانفشانی در راه وطن، وطن پرستی

✿ درس پنجم

روان خوانی: جاسوسی که الاغ بود

قلمرو زبانی

معنی واژه

۵۷- برای واژه مشخص شده، یک برابر معنایی مناسب پیدا کنید.
(شهریور ۱۴۰۱)

بخروش چو شرزه شیر ارغند

۵۸- کدام یک از واژه‌های بیت زیر، مترادف واژه «سریر» است؟
(دی ۱۴۰۱)

«بدو گفت: بی تو نخواهم زمان نه اورنگ و تاج و نه گرز و کمان»

۵۹- برای واژه مشخص شده مصراع «سریر مُلک عطا داد کردگار تو را» یک برابر معنایی از بیت زیر، بیابید.
(خرداد ۹۹)

برکش ز سر این سپید معجر بنشین به یکی کبود اورند

املا

۶۰- در بیت زیر، غلط املایی را مشخص کنید و شکل صحیح آن را بنویسید.
(شهریور ۱۴۰۲)

سریر مُلک، عطا داد کردگار تو را به جای خویش دهد هرچه کردگار دهد

۶۱- املاي درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.
(شهریور ۱۴۰۰)

تا وارهی از دم (سطوران / ستوران) وین مردم نحس دیو مانند

۶۲- با توجه به بیت «بگرای چو ازدهای گرز / بخروش چو شرزه شیر ارقند» به پرسش‌ها پاسخ دهید.
(شهریور ۹۹)

الف) معنای واژه «بگرای» چیست؟ ب) املاي یک واژه، نادرست است، درست آن را بنویسید.

پاسخ

۵۷- خشمگین و قهرآلود ۵۸- اورنگ ۵۹- اورند ۶۰- سریر ۶۱- ستوران ۶۲- الف) حمله کن ب) ارغند

دستور

- ۶۳- با توجه به بیت‌های زیر، درستی یا نادرستی هریک از موارد داده‌شده را تعیین کنید. (خرداد ۱۴۰۲)
- «ای مادرِ سرسپید، بشنو این پند سیاه‌بخت فرزند
پگرایِ چو اژدهای گرزه بخروش چو شرزه شیرِ آرغند»
- الف) در گروه اسمی «شرزه شیرِ آرغند» واژه «شیر» هسته است. درست نادرست
ب) ترکیب «مادرِ سرسپید» وصفی و ترکیب «سیاه‌بخت فرزند» اضافی است. درست نادرست
- ۶۴- با توجه به بیت‌های زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید. (خرداد ۱۴۰۱)
- ۱) از سیم به سر یکی کله خود ز آهن به میان یکی کمر بند
۲) ای مشت زمین بر آسمان شو بر وی بنواز ضربتی چند
۳) ای مادرِ سرسپید، بشنو این پند سیاه‌بخت فرزند
- الف) در بیت اول، نوع حذف، قرینه لفظی است یا معنایی؟ (ب) کاربرد معنایی فعل «شو» اسنادی است یا غیراسنادی؟
ج) یک ترکیب وصفی در بیت دوم بیابید. (د) هسته گروه اسمی «این پند سیاه‌بخت فرزند» را تعیین کنید.

قلمرو ادبی

- ۶۵- در تشبیه موجود در بیت زیر، «مشبه» کدام است؟ (خرداد ۱۴۰۲)
- برکن ز بن این بنا که باید از ریشه، بنای ظلم بر کند
- ۶۶- آرایه درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. (شهریور ۱۴۰۲)
- تو قلب فسرده زمینی از درد ورم نموده یک چند (جناس / حسن تعلیل)
- ۶۷- آرایه مشترک در دو مصراع زیر چیست؟ (خرداد ۹۹)
- الف) با شیر سپهر بسته پیمان (ب) پنهان مکن آتش درون را
- ۶۸- آرایه استعاره را در بیت زیر مشخص کنید و مفهوم آن را بنویسید. (دی ۹۹)
- برکن ز بن این بنا که باید از ریشه، بنای ظلم بر کند

پاسخ

- ۶۳- الف) درست (ب) نادرست ۶۴- الف) معنایی (ب) غیراسنادی (ج) ضربتی چند (د) پند، (یادآوری):
گروه اسمی فقط یک هسته دارد) ۶۵- ظلم ۶۶- حسن تعلیل
۶۷- استعاره (شیر سپهر، استعاره از خورشید و آتش استعاره از اعتراض و خشم)
۶۸- بنا: در مصراع اول، استعاره از ظلم است.

۶۹- با توجه با ابیات «تا وارهی از دم ستوران وین مردم نحس دیو مانند
با شیر سپهر بسته پیمان با اختر سعد کرده پیوند»
الف) شیر سپهر استعاره از چیست؟ (ب) مفهوم کلی دو بیت، خلق کدام آرایه را به یاد می آورد؟ (دی ۹۸)

۷۰- بیت زیر به شیوه بلاغی سروده شده است؛ آن را به یک جمله عادی برگردانید.
(شهریور ۹۸)
«چون گشت زمین ز جور گردون سرد و سیه و خموش و آوند»

قلمرو فکری

معنی شعر

۷۱- معنی ابیات زیر را به نثر روان بنویسید.
(شهریور ۱۴۰۱)
۱- برکش ز سر این سپید معجر بنشین به یکی کبود اورند

۲- برکن ز بن این بنا که باید از ریشه بنای ظلم برکند
(دی ۱۴۰۰)

درک مطلب

۷۲- با توجه به شعر «دماوندیه»، منظور از بخش های مشخص شده در بیت های زیر چیست؟
(خرداد ۱۴۰۰)
پنهان مکن آتش درون را زین سوخته جان شنو یکی پند
گر آتش دل نهفته داری سوزد جانت به جانت سوگند

پاسخ

۶۹- الف) خورشید (آفتاب) (ب) حسن تعلیل
۷۰- چون زمین ز جور گردون سرد و سیه و خموش و آوند گشت
۷۱- ۱- این روسری سفید (برف) را از سرت بردار. بر تخت پادشاهی بنشین. (قدرت را به دست بگیر)
۲- این ظلم حاکم را همچون خانه ای ویران کن؛ زیرا باید ظلم را از پایه و اساس از بین برد.
۷۲- سوخته جان: شاعر (ملک الشعرا ی بهار)؛ آتش: خشم، اعتراض

نی‌نامه

درس ششم

گنج حکمت: آفتاب جمال حق

قلمرو زبانی

معنی واژه

۷۳- با توجه به بیت زیر معنی واژه مشخص شده را بنویسید.
نی حریف هر که از یاری برید پرده‌هایش پرده‌های ما درید
(دی ۱۴۰۱)

۷۴- در بیت‌های زیر، تفاوت معنایی واژه «دستور» را بررسی کنید.
الف) چه نیکو گفت با جمشید دستور که با نادان نه شیون باد و نه سور
ب) تن ز جان و جان ز تن مستور نیست لیک کس را دید جان دستور نیست
(خرداد ۱۴۰۰)

املا

۷۵- املاي درست را از داخل کمانک بیابید.
۱- چه نیکو گفت با جمشید دستور که با نادان نه شیون باد و نه (صور / سور)
(دی ۱۴۰۱)

۲- تن ز جان و جان ز تن (مستور / مسطور) نیست
(دی ۹۹)

دستور

۷۶- با توجه به بیت زیر به سؤالات پاسخ دهید.
مکر او معکوس و او سرزیر شد روزگارش برد و روزش دیر شد
الف) نهاد سومین جمله را مشخص کنید.
ب) «او» به ترتیب در نقش‌های و نهاد به کار رفته است.
ج) نقش ضمیر پیوسته «ش» در «روزگارش برد»، است. (مفعول - مضاف‌الیه)
(دی ۱۴۰۲)

۷۷- در بیت «محرم این هوش جز بی‌هوش نیست مر زبان را مشتری جز گوش نیست»
الف) وابسته وابسته را مشخص کنید. ب) نوع وابسته وابسته را بنویسید.
(شهریور ۱۴۰۱)

۷۸- در متن «چون حق تعالی بنده‌ای را گزید و مستغرق خود گردانید، هر که دامن او را بگیرد و از او حاجت طلبد، بی‌آنک
آن بزرگ، نزد حق یاد کند و عرضه دهد، حق، آن را برآرد.»
الف) فعل «بگیرد» ماضی التزامی است یا مضارع التزامی؟ ب) نقش دستوری واژه‌های مشخص شده را، به ترتیب، بنویسید.
(دی ۱۴۰۱)

پاسخ

۷۳- دوست، همدم، همراه ۷۴- الف) مشاور و وزیر ب) اجازه، رخصت ۷۵- ۱- سور ۲- مستور
۷۶- الف) نهاد محذوف (او) ب) مضاف‌الیه ج) مضاف‌الیه ۷۷- الف) این ب) صفت مضاف‌الیه
۷۸- الف) مضارع التزامی ب) مسند، نهاد

- ۷۹- نقش دستوری هریک از واژه‌های مشخص شده را بنویسید. (شهریور ۱۴۰۰)
- ۱- کز نیستان تا مرا ببریده‌اند در نفیرم مرد و زن نالیده‌اند»
- ۲- هرکسی از ظن خود شد یار من از درون من نجست اسرار من (دی ۹۹)

قلمرو ادبی

- ۸۰- آرایه مشترک ابیات زیر (تلمیح / اسلوب معادله) است. (دی ۱۴۰۲)
- عشق چون آید برد هوش دل فرزانه را محرم این هوش جز بی هوش نیست
دزد دانا می کشد اول، چراغ خانه را مر زبان را مشتری جز گوش نیست
- ۸۱- جای خالی عبارت زیر را، به درستی، پر کنید. (خرداد ۱۴۰۲)
- کاربرد واژگان قافیه در بیت زیر، سبب خلق آرایه ادبی «.....» شده است.
آتش است این بانگ نای و نیست باد هر که این آتش ندارد، نیست باد
- ۸۲- آرایه مناسب بیت زیر را برگزینید. (خرداد ۱۴۰۲)
- زمانه گر بزند آتشم به خرمن عمر بگو بسوز که بر من به برگ گاهی نیست (تشخیص / متناقض نما)

- ۸۳- آرایه ادبی مناسب با این بیت را در برابر آن بنویسید. (خرداد ۱۴۰۲)
- آتش عشق است کاندر نی فتاد جوشش عشق است کاندر می فتاد (حسن تعلیل - ایهام)

- ۸۴- آرایه درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. (شهریور ۱۴۰۲)
- محرم این هوش جز بی هوش نیست مر زبان را مشتری جز گوش نیست (اسلوب معادله / تلمیح)

- ۸۵- مفهوم نمادین واژه مشخص شده را بنویسید. (دی ۱۴۰۰)
- بشنو این نی چون شکایت می کند

قلمرو فکری

معنی شعر

- ۸۶- معنی موارد زیر را به نثر روان بنویسید. (شهریور ۱۴۰۲)
- ۱- هر که بی روزی است روزش دیر شد
- ۲- سینه خواهم شرحه شرحه از فراق
- ۳- هرکسی از ظن خود شد یار من از درون من نجست اسرار من (دی ۱۴۰۰)

پاسخ

- ۷۹- ۱- نیستان: متمم / مرد و زن: نهاد ۲- یار: مسند / اسرار: مفعول ۸۰- اسلوب معادله ۸۱- جناس همسان (تام)
- ۸۲- تشخیص ۸۳- حسن تعلیل ۸۴- اسلوب معادله ۸۵- انسان کامل، عارف کامل، مولانا
- ۸۶- ۱- هرکس از عشق بی بهره باشد، روزگارش تباه می شود.
۲- دلی می خواهم که از درد جدایی پاره پاره شده باشد. (محرمی می خواهم که سختی جدایی کشیده باشد).
۳- هرکسی از دیدگاه خودش با عارف همراه می شود و حال درون او را درک نمی کند.

درک مطلب

- ۸۷- معادل معنایی واژه‌های مشخص شده را بنویسید.
 الف) دزد دانا می‌کشد اول چراغ خانه را
 ب) غنچه خاموش بلبل را به گفتار آورد
 (دی ۱۴۰۲)
- ۸۸- با توجه به بیت «هرکه جز ماهی ز آبش سیر شد / هرکه بی‌روزی است روزش دیر شد»:
 الف) مفهوم واژه «سیر» را بنویسید.
 ب) در مصراع دوم، مقصود از «روزی» است که با واژه در مصراع اول، مفهوم یکسان دارد.
 (دی ۱۴۰۲)
- ۸۹- مولانا در بیت زیر، چه کسانی را سزاوار همراهی «عارف» دانسته است؟
 نی حریف هرکه از یاری برید پرده‌هایش پرده‌های ما درید
 (خرداد ۱۴۰۲)
- ۹۰- شاعر در بیت زیر، شنونده را برای بهره بردن از سخنان گوینده، به چه چیزی فراخوانده است؟
 مستمع، صاحب‌سخن را بر سر کار آورد غنچه خاموش، بلبل را به گفتار آورد
 (خرداد ۱۴۰۲)
- ۹۱- درستی و نادرستی مورد زیر را مشخص کنید.
 بیت «نی حدیث راه پر خون می‌کند / قصه‌های عشق مجنون می‌کند»، به مفهوم «دشواری و پر خون بودن راه عشق» اشاره دارد. درست / نادرست
 (شهریور ۱۴۰۲)
- ۹۲- مفهوم مشترک دو بیت زیر را بنویسید.
 سینه خواهم شرحه شرحه از فراق تا بگویم شرح درد اشتیاق
 نی، حریف هرکه از یاری برید پرده‌هایش پرده‌های ما درید
 (خرداد ۹۹)

پاسخ

- ۸۷- الف) خاموش کردن ب) ساکت الف) سیر: بیزار، خسته، اشباع ب) عشق - آب
 ۸۸- هجران کشیده‌ها یا کسانی که از معشوق دور مانده‌اند. ۹۰- سکوت ۹۱- درست
 ۹۲- مفهوم مشترک: حال عاشق و عارف را کسی درک می‌کند که درد عشق کشیده باشد.

در حقیقت عشق / سودای عشق

✿ درس هفتم

شعرخوانی: صبح ستاره باران

قلمرو زبانی

معنی واژه

۹۳- کدام معنی از واژه «سامان» در مصراع «با جان بودن به عشق در سامان نیست.» برنمی آید؟
(الف) امکان (ب) درخور (پ) مصلحت (ت) میسر

دستور

۹۴- در بیت زیر، نوع حذف فعل (قرینه لفظی / معنایی) را مشخص کنید.
ای جویبار جاری! زین سایه برگ مگریز کاین گونه فرصت از کف دادند بی شماران

۹۵- در عبارت زیر، نقش دستوری کلمات مشخص شده را بنویسید.
«آنگاه که آتش عشق او را چنان گرداند که همه جهان، آتش بیند.»

۹۶- در همه گزینه‌ها به جز جمله‌ای با الگوی «نهاد + مفعول + مسند + فعل» دیده می‌شود.
(۱) محبت چون به غایت رسد، آن را عشق خوانند. (۲) به عشق نتوان رسیدن تا از معرفت و محبت دو پایه نردبان نسازد.
(۳) همواره عشق قدیم را موضوع صحیفه شعر خود می‌گرداند. (۴) آتش عشق او را چنان گرداند که همه جهان، آتش بیند.

۹۷- نقش دستوری واژه‌های مشخص شده را در جمله زیر بنویسید.
«او بنده خود را عاشق خود کند، آنگاه بر بنده عاشق باشد و بنده را گوید: تو عاشق و محب مایی.»

۹۸- نوع حذف در مصراع نخست بیت زیر، به قرینه لفظی است یا معنایی؟
«آیینۀ نگاهت، پیوند صبح و ساحل لبخند گاه‌گاهت، صبح ستاره باران»

۹۹- در نوشته زیر، نقش دستوری واژه‌های مشخص شده را تعیین کنید.
پروانه قوت از عشق آتش خورد و همه جهان، آتش بیند.

پاسخ

۹۳- پ ۹۴- معنایی ۹۵- مسند - مفعول ۹۶- گزینه ۲ ۹۷- عاشق: مسند / بنده: متمم
۹۸- معنایی ۹۹- قوت: مفعول / آتش: مسند

- ۱۰۰- هر یک از الگوهای زیر، با کدام جمله در ردیف مقابل مطابقت دارد؟ (یک جمله اضافی است) (خرداد ۱۴۰۰)
- الف - نهاد + مسند + فعل
ب- نهاد + مفعول + مسند + فعل
۱- برخی عاشق را دیوانه می‌پندارند.
۲- مردم به او دهقان فداکار می‌گفتند.
۳- عاشقان کشتگان معشوق‌اند.

- ۱۰۱- در نوشته «بدان که از جمله نام‌های حُسن یکی «جمال» است و یکی «کمال» و هر چه موجودند، از روحانی و جسمانی طالب کمال‌اند و هیچ‌کس نبینی که او را به جمال میلی نباشد.» (خرداد ۹۹)
- الف) یک مورد حذف فعل بیابید و بنویسید.
ب) مرجع ضمیر «او» را تعیین کنید.

قلمرو فکری

معنی نثر

- ۱۰۲- معنی عبارات زیر را به نثر ساده و روان بنویسید.
۱- حیات از عشق می‌شناس و ممت بی‌عشق می‌یاب. (خرداد ۱۴۰۲)
- ۲- در عشق قدم نهادن کسی را مسلّم شود که با خود نباشد. (شهریور ۱۴۰۲)
- ۳- وصول به حسن ممکن نشود الا به واسطه عشق. (شهریور ۱۴۰۱)
- ۴- عشق هرکسی را به خود راه ندهد و به همه جایی مأوا نکند. (دی ۱۴۰۱)

پاسخ

- ۱۰۰- الف) ۳ (ب) ۱ (الف) حذف فعل «است»، و یکی کمال است] (ب) هیچ‌کس
۱۰۱- ۱- زندگی را حاصل عشق بدان و مرگ را در عاشق نبودن، جست‌وجو کن.
۲- کسی می‌تواند در راه عشق قدم بگذارد که به تعلقات ظاهری بی‌توجه باشد. (ترک تعلقات دنیوی)
۳- رسیدن به زیبایی، تنها به وسیله عشق امکان‌پذیر است.
۴- عشق هرکسی را نمی‌پذیرد و در هر جایی اقامت نمی‌کند.

درک مطلب

۱۰۳- با توجه به عبارت زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.
 (دی ۱۴۰۲)
 محبت چون به غایت رسد، آن را عشق خوانند. عشق خاص‌تر از محبت است و محبت خاص‌تر از معرفت است.
 به عالم عشق نتوان رسیدن تا از معرفت و محبت دو پایه نردبان نسازد.
 الف) سهروردی، شرط دست‌یابی به عالم عشق را چه می‌داند؟
 ب) از نظر نویسندگان، نهایت محبت چه نام دارد؟

۱۰۴- مفهوم مشترک ابیات زیر را بنویسید.
 (شهریور ۱۴۰۲)
 الف) صبر بر داغِ دل سوخته باید چون شمع
 لایق صحبت بزم تو شدن آسان نیست
 ب) می‌تواند حلقه بر در زد حریم حُسن را
 در رگ جان، هر که را چون زلف پیچ‌وتاب هست

۱۰۵- مفهوم کدام بیت با عبارت «وصول به حُسن ممکن نشود، آلا به واسطه عشق و عشق هر کس را به خود راه ندهد.»
 (خرداد ۱۴۰۱)
 یکسان است؟

۱) بیم آن است کز غم عشقت سر برآرد دلم به شیدایی
 ۲) من که هر آنچه داشتم اول ره گذاشتم حال برای چون تویی اگر که لایقم بگو
 ۳) بی عشق زیستن را جز نیستی، چه نام است؟ یعنی اگر نباشی کار دلم تمام است
 ۴) می‌تواند حلقه بر در زد حریم حُسن را در رگ جان، هر که را چون زلف پیچ‌وتاب هست

۱۰۶- با توجه به متن زیر، چرا عین‌القضات همدانی، عشق‌ورزی را در عرفان واجب دانسته‌است؟
 (دی ۱۴۰۱)
 «ای عزیز، به خدا رسیدن فرض است و لابد هر چه به واسطه آن به خدا رسند، فرض باشد به نزدیک طالبان.»
 عشق، بنده را به خدا برساند؛ پس عشق از بهر این معنی، فرض راه آمد.»

۱۰۷- بیت‌های داده‌شده در ردیف ۱ و ۲، یک مفهوم مشترک دارند. آن مفهوم را از گزینه الف و ب انتخاب کنید
 ۱- من که هر آنچه داشتم اول ره گذاشتم حال برای چون تویی اگر که لایقم بگو
 ۲- در عشق کسی قدم نهد کش جان نیست با جان بودن در عشق به سامان نیست
 الف) فردپذیر بودن عشق و رد دوگانگی
 ب) ترک دلبستگی‌ها در راه عشق
 (خرداد ۱۴۰۰)

پاسخ

۱۰۳- الف) ساختن دو نردبان از معرفت و محبت ب) عشق
 ۱۰۴- تحمل سختی‌ها و دشواری‌های راه عشق / شایسته عشق بودن عاشقان دل‌سوخته / فقط عاشقان واقعی به حریم حسن معشوق راه می‌یابند.
 ۱۰۵- گزینه ۴
 ۱۰۶- زیرا عشق را واسطه رسیدن به خدا می‌داند.
 ۱۰۷- ب

از پاریز تا پاریس

درس هشتم

گنج حکمت: سه مرکب زندگی

قلمرو زبانی

املا

۱۰۸- در عبارت زیر، املای یک واژه نادرست است. آن را بیابید و درست آن را بنویسید. (خرداد ۱۴۰۱)

پیرمرد از داخل کاذبه روی میز، یک پاکت کهنه را برداشت و حواله مخارج قریب شش ماه من را نوشت.

۱۰۹- در عبارت زیر، املای واژه‌ای نادرست است؛ شکل درست آن را بنویسید. (شهریور ۱۴۰۱)

هنگام چریق آفتاب کنار قنات حسنی در شهر سیرجان اتراق می کردیم.

دستور

۱۱۰- نمودار گروه اسمی «دو تخته فرش» را رسم کنید و نوع وابسته وابسته را در آن تعیین کنید. (خرداد ۱۴۰۱)

۱۱۱- در عبارت «بعد از خواندن این مطلب، متوجه شدم که دنیا عجیب فراموشکار است! بیست‌سی سال پیش چه کارها کرده!»

(دی ۱۴۰۱)

الف) نوع وابسته وابسته را بنویسید. ب) نمودار گروه اسمی را که در آن وابسته وابسته آمده، رسم کنید.

۱۱۲- با توجه به بیت زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید. (دی ۱۴۰۰)

«خاکی است که رنگین شده از خون ضعیفان این ملک که بغداد و ری اش نام نهادند»

الف) نقش دستوری واژه «بغداد» چیست؟ ب) یک ترکیب اضافی در بیت بیابید و بنویسید.

ج) یک پیوند وابسته‌ساز در بیت بیابید و بنویسید.

۱۱۳- در هریک از گروه‌های اسمی زیر، نوع وابسته وابسته مشخص شده را تعیین کنید. (شهریور ۱۴۰۰)

الف) سه دست لباس ایرانی ب) رنگ سبز چمنی

پاسخ

۱۰۸- کازیه ۱۰۹- چریغ ۱۱۰- دو تخته فرش - نوع وابسته وابسته: ممیز

۱۱۱- الف) صفت مضاف‌الیه ب) خواندن این مطلب

۱۱۲- الف) مسند ب) خون ضعیفان ج) که ۱۱۳- الف- دست: ممیز ب- چمنی: صفت صفت

۱۱۴- در جملهٔ مرکب زیر، جملهٔ هسته (پایه) و جملهٔ وابسته (پیرو) را مشخص کنید. (شهریور ۱۴۰۰)

من بعد از خواندن این مطلب متوجه شدم که دنیا عجیب فراموشکار است.

۱۱۵- با توجه به بیت زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید. (خرداد ۹۹)

صد تیغ جفا بر سر و تن دید یکی چوب / تا شد تهی از خویش و نی‌اش نام نهادند

الف) بیت را از شیوهٔ «بلاغی» به شیوهٔ «عادی» برگردانید.

ب) «واو» ربط (پیوند) در کدام مصراع این بیت به کار رفته‌است؟

قلمرو ادبی

۱۱۶- در بیت زیر، آرایهٔ درست را از کمانک مقابل آن انتخاب کنید. (خرداد ۱۴۰۰)

صد تیغ جفا بر سر و تن دید یکی چوب / تا شد تهی از خویش و نی‌اش نام نهادند (تشخیص / تضمین)

قلمرو فکری

معنی نثر

۱۱۷- معنی عبارات زیر را به نثر روان بنویسید. (خرداد ۱۴۰۱)

۱- چه استبعادی دارد که روزی خاطراتی از سفر ماه بنویسم!

۲- امپراتوری‌های بزرگ هم مانند آدم‌های ثروتمند، معمولاً از سوءهاضمه می‌میرند. (خرداد ۱۴۰۰)

درک مطلب

۱۱۸- «ضرورت توسل به مرشد و مراد» از مفهوم کدام بیت برمی‌آید؟ (خرداد ۱۴۰۲)

الف) در عالم پیر هر کجا برنایی است / عاشق بادا که عشق خوش سودایی است

ب) آیین طریق از نفس پیر مغان یافت / آن خضر که فرخنده‌پی‌اش نام نهادند

۱۱۹- مراد از «سَر پر زدن» در عبارت «به قول بیرجندی‌ها، در این دو شهر، تنها، یک سرپری زدیم» چیست؟ (شهریور ۱۴۰۱)

پاسخ

۱۱۴- جملهٔ هسته: من بعد از خواندن این مطلب متوجه شدم / جملهٔ وابسته: دنیا عجیب فراموشکار است.

۱۱۵- الف) یک چوب، صد تیغ جفا بر سر و تن دید تا از خویش تهی شد و آن را نی نامیدند. ب) مصراع دوم

۱۱۶- تشخیص

۱۱۷- ۱- بعید نیست که به‌زودی خاطرات سفر ماه را هم بنویسم.

۲- حکومت‌های بزرگ هم مانند انسان‌های ثروتمند و پرخور از زیاده‌خواهی نابود می‌شوند.

۱۱۸- ب - ۱۱۹- توقف کوتاه

۱۲۰- نویسنده در عبارت زیر به فرمان برداری ساکنان «کرانه‌های فرات» از کدام حکومت اشاره می‌کند؟ (دی ۱۴۰۱)
«کرانه‌های فرات، خط از کرانه رود تiber می‌خواندند.»

۱۲۱- بیت «راستی خاتم فیروزه بواسحاقی / خوش درخشید ولی دولت مستعجل بود.» چه مفهوم مشترکی با نوشته زیر دارد؟ (شهریور ۱۴۰۰)
«آخرین چراغ امپراتوری روم را موسولینی روشن کرد که چند صبحی تا حبشه و قلب آفریقا نیز پیش راند اما همه می‌دانیم که دولت مستعجل بود.»

۱۲۲- عبارت زیر، یادآور کدام مثل است؟ (شهریور ۱۴۰۰)
از بیم عقرب جراره دموکراسی قرن بیستم، ناچار شده به مار غاشیه حکومت سرهنگ‌ها پناه ببرد

کویر

روان خوانی: بوی جوی مولیان

* درس نهم

قلمرو زبانی

معنی واژه

۱۲۳- معنی واژه مشخص شده را بنویسید. (خرداد ۱۴۰۲)
باز زین و برگ را بر گرده کهرها و گرندها نهادند.

املا

۱۲۴- با توجه به معنی، واژه درست را انتخاب کنید. (دی ۱۴۰۲)
روز و شب با فخر و (مباحات / مباهات) به تصدیق می‌نگریست.

۱۲۵- در جمله زیر، املای درست را از داخل کمانک برگزینید. (خرداد ۱۴۰۲)
پس از او عمومی بزرگم برجسته‌ترین شاگرد (حوزه / حوضه) ادیب بزرگ بود.

۱۲۶- در عبارت زیر، املای یک واژه نادرست است. آن را بیابید و درست آن را بنویسید. (خرداد ۱۴۰۱)
پس از عزیمت رضاشاه، همه تبعیدی‌ها رها شدند و به ایل و اشیره بازگشتند.

پاسخ

۱۲۰- روم ۱۲۱- زودگذر و ناپایدار بودن قدرت

۱۲۲- از چاله به چاه افتادن، از بد به بدتر پناه بردن یا هر ضرب‌المثل معادل و درست دیگر

۱۲۳- اسب یا استری که به رنگ سرخ تیره است. ۱۲۴- مباحات ۱۲۵- حوزه ۱۲۶- عشیره

دستور

- ۱۲۷- در جمله زیر، نوع «وابسته وابسته» را بنویسید و نمودار پیکانی آن را رسم کنید. (شهریور ۱۴۰۲)
- «نگاه‌های مردم آسفالت‌نشین، آن را کهکشان می‌بیند.»
- ۱۲۸- نوع هریک از وابسته‌های وابسته را در گروه‌های اسمی زیر، بنویسید. (دی ۱۴۰۰)
- (الف) هوای نسبتاً پاک (ب) هفت فرسخ راه (ج) سموم سرد این عقل (د) بانک اعتبارات ایران
- ۱۲۹- با توجه به جمله «بوی شیدر دوچین، هوا را عطر آگین ساخته‌است»، به سؤالات پاسخ دهید. (خرداد ۹۹)
- (الف) نقش دستوری واژه «عطر آگین» را بنویسید. (ب) کدام واژه «صفت مضاف‌الیه» است؟
- ۱۳۰- در نوشته زیر، نوع وابسته وابسته مشخص شده را تعیین کنید. (خرداد ۹۹)
- بر بالای آن، با خط بسیار روشن، دو سطر مطلب زیبا نوشته شده بود.
- ۱۳۱- با توجه به نوشته زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید. (شهریور ۹۹)
- «برف کوه هنوز آب نشده‌است. گل و گیاه، پشم گوسفندان را رنگین کرده‌است. نامه برادر با من همان کرد که شعر و چنگ رودکی با امیر سامانی.»
- (الف) ساختار دستوری کدام جمله مطابق با الگوی «نهاد+ مفعول+ مسند+ فعل» است؟
- (ب) نوع «واو»، بین واژه‌های «شعر و چنگ» ربط است یا عطف؟
- (ج) زمان فعل «نشده‌است» ماضی نقلی است یا التزامی؟
- (د) در این عبارت، حذف فعل به قرینه لفظی است یا معنایی؟

پاسخ

۱۲۷- صفت مضاف‌الیه: نگاه‌های مردم آسفالت‌نشین

- ۱۲۸- (الف) نسبتاً: قید صفت (ب) فرسخ: ممیز (ج) این: صفت مضاف‌الیه (د) ایران: مضاف‌الیه مضاف‌الیه
- ۱۲۹- (الف) مسند (ب) دوچین (ج) ۱۳۰- بسیار: قید صفت؛ سطر: ممیز
- ۱۳۱- (الف) گل و گیاه، پشم گوسفندان را رنگین کرده‌است. (ب) واو عطف (ج) ماضی نقلی (د) قرینه لفظی

قلمرو ادبی

- ۱۳۲- با توجه به نوشتهٔ زیر، در کدام یک از ترکیب‌های مشخص شده، آرایهٔ استعاره وجود دارد؟
 «آن شب نیز ماه با تالو پرشکوهش از راه رسید و گل‌های الماس شکفتند.»

قلمرو فکری

معنی نثر

- ۱۳۳- معنی عبارات زیر را به نثر روان بنویسید.
 ۱- پامان به ده باز نشده بود و در شهر دست‌وپاگیر نشده بودیم. (دی ۱۴۰۱)
 ۲- از شنیدن اسم شهر، قند در دلم آب می‌شد. (شهریور ۱۴۰۱)
 ۳- مزینان را بر انگارهٔ عشق آبادش ساخته‌اند و هنوز بر همان مهر و نشان است که بود. (خرداد ۱۴۰۰)

درک مطلب

- ۱۳۴- در متن «ناله‌های گریه‌آلود آن روح دردمند و تنها را می‌شنوم. ناله‌های گریه‌آلود آن امام راستین و بزرگم را که همچون این شیعهٔ گمنام و غریبش، و در کنار آن مدینهٔ پلید و در قلب آن کویر بی‌فریاد، سر در حلقوم چاه می‌برد و می‌گریست.» منظور از «امام راستین و بزرگ» و «شیعهٔ گمنام و غریب» چه کسانی است؟ (خرداد ۱۴۰۲)

- ۱۳۵- درستی و نادرستی مورد زیر را مشخص کنید. (شهریور ۱۴۰۲)
 مفهوم عبارت «آن باغ پر از گل‌های رنگین و معطر شعر و خیال و الهام و احساس در سموم سرد این عقل بی‌درد و بی‌دل پژمرد و صفای اهورایی آن همه زیبایی که درونم را پر از خدا می‌کرد، به این علم عددبین مصلحت‌اندیش آلود.» به برتری عقل بر عشق و احساس تأکید دارد. درست نادرست

- ۱۳۶- عبارت «شاهین تیزبال افق‌ها بودم. زنبور طفیلی شدم و به کنجی پناه بردم.» یادآور کدام «ضرب‌المثل» فارسی است؟ (شهریور ۱۴۰۲)

پاسخ

- ۱۳۲- گل‌های الماس (استعاره یا مجاز از ستارگان)
 ۱۳۳- ۱- هنوز به ده رفت و آمد داشتیم و گرفتار شهرنشینی نشده بودیم.
 ۲- از شنیدن اسم شهر، لذت می‌بردم (خوشحال می‌شدم)
 ۳- مزینان را به طرح و نقشهٔ عشق آباد ساخته‌اند و از قدیم هیچ تغییری نکرده‌است. (هنوز به همان شکل قدیم و طرح قدیم است.)
 ۱۳۴- حضرت علی (ع) - دکتر شریعتی ۱۳۵ - نادرست ۱۳۶- از عرش به فرش آمدن (یا هر ضرب‌المثل درست دیگر)

۱۳۷- در نوشته زیر، مفهوم کنایه‌ی قسمت‌های مشخص شده را، به ترتیب، بنویسید.
«بعد از حکیم اسرار، همه چشم‌ها به او بود که حوزه حکمت را او گرم نگاه دارد.»

(دی ۱۴۰۱)

۱۳۸- با توجه به سروده «در کف‌ها کاسه زیبایی، / بر لب‌ها تلخی دانایی / شهر تو در جای دگر / ره می‌بر با پای دگر»
چرا شاعر دانایی را نکوهش می‌کند؟

(دی ۱۴۰۰)

۱۳۹- متن‌های زیر، بر چه مفهوم مشترکی تأکید دارند؟
* در کف‌ها کاسه زیبایی، / بر لب‌ها تلخی دانایی / شهر تو در جای دگر / ره می‌بر با پای دگر
* آن باغ پر از گل‌های رنگین و معطر شعر و خیال و الهام و احساس در سموم سرد این عقل بی‌درد و بی‌دل پژمرد.

(خرداد ۹۹)

۱۴۰- متن‌های زیر چه مفهوم مشترکی دارند؟
* «من نمازم را وقتی می‌خوانم / که اذانش را باد گفته باشد سر گلدسته سرو»
* «صحرايي که حتی درختش، غارش، کوهش و سنگریزه‌اش آیات وحی را بر لب دارد.»

(شهریور ۹۹)

پاسخ

- ۱۳۷- به ترتیب: امید / توجه داشتن - رونق بخشیدن
۱۳۸- چون زیبایی‌ها را نمی‌توان با عقل دریافت (یا نگاه عقل‌گرایانه به زیبایی، زیبایی را از بین می‌برد).
۱۳۹- عقل و نگاه عاقلانه، زیبایی‌های هستی را زایل می‌کند. (نفی خرد در نگاه به زیبایی‌های جهان)
۱۴۰- همه موجودات عالم در حال تسبیح و عبادت خداوند هستند.

درسنامه کامل فارسی دهم، یازدهم و دوازدهم:**تهیه و تنظیم: ولی مسعودی**

- ◀ بررسی دقیق قلمرو زبانی، ادبی و فکری تمامی ابیات و عبارات به صورت درس به درس و سطر به سطر
- ◀ بررسی و تحلیل تمامی ابیات مندرج در کارگاه متن پژوهی
- ◀ پاسخ سؤالات کارگاه متن پژوهی
- ◀ معنی همه واژگان دشوار + واژه نامه انتهای کتاب
- ◀ واژگان هم آوا همراه با معنای آن‌ها: ثنا (ستایش)، سنا (روشنایی)
- ◀ آموزش درست نویسی واژه‌ها: ب + انداز = بینداز (درست)، بیانداز (نادرست)
- ◀ نمونه سؤالات امتحانات نهایی به صورت درس به درس همراه با پاسخنامه

◀ برای دریافت بخش‌هایی از فایل pdf درسنامه به سایت www.valimasoudi.ir مراجعه فرمایید

◀ برای تهیه نسخه کامل درسنامه با شماره ۱۷۰۷-۱۷۸-۰۹۱۱ تماس بگیرید.

نمونه‌ای از درسنامه فارسی دوازدهم - درس: شکر نعمت

★ **فرآش باد صبا** را گفته تا **فرش زمرّدین بگسترد** و **دایه ابر بهاری** را فرموده تا **بنات نبات** در **مهد زمین** **پیرورد**.
فکری: خداوند به باد صبا دستور داده تا سبزه و چمن را همه جا بگستراند و به ابر بهاری فرمان داده تا گیاهان را در زمین پرورش دهد. (رشد کردن سبزه‌ها و گیاهان در بهار / قدرت خداوند در تغییر حال طبیعت)

ادبی: فرآش باد صبا، دایه ابر بهاری، بنات نبات، مهد زمین: اضافه تشبیهی (باد صبا، ابر بهاری، نبات، زمین: مشبه؛ فرآش، دایه، بنات، مهد: مشبه‌به) [گهواره، دختران را پرورش می‌دهد و زمین گیاهان را] / گفتن به باد صبا، فرمودن به ابر بهاری: تشخیص و استعاره / فرش زمرّدین: استعاره از سبزه و چمن / بگسترد، پیرورد: سجع / بنات، نبات: جناس

زبانی: * فرآش: فرش گستر، گسترنده فرش / زمرّد: سنگ قیمتی به رنگ سبز / * دایه: زنی که به جای مادر به کودک شیر می‌دهد یا از او پرستاری می‌کند / * بنات: چ بنت، دختران / * نبات: گیاه، رُستنی / نوع «را»: حرف اضافه به معنی «به» / فرآش، دایه: متمم / حذف فعل «است» بعد از «گفته» و «فرموده» به قرینه معنایی: گفته [است]، فرموده [است]: ماضی نقلی / مفعول فعل «گفته»: فرش زمرّدین بگسترد / فرش زمرّدین: مفعول فعل «بگسترد» / بگسترد، پیرورد: مضارع التزامی / مفعول فعل «فرموده»: بنات نبات در مهد زمین پیرورد / بنات نبات: مفعول فعل «پیرورد» / فرش زمرّدین، ابر بهاری: ترکیب وصفی / صبا (باد مشرق، نسیم): هم‌آوا با سبا (نام شهر بلقیس)

نوبت دوم

بخش دوم <

درس ۱۰ تا ۱۸

از سؤال ۱۴۱ تا ۲۸۷

فصل شکوفایی

درس دهم

گنج حکمت: تیرانا!

قلمرو زبانی

املاى واژه

- ۱۴۱- املاى درست واژه را از داخل کمانک انتخاب کنید. (دى ۱۴۰۰)
- «دیروز در (قربت / غربت) باغ من بودم و یک چمن داغ امروز خورشید در دشت آینه دار من و تو»

دستور

- ۱۴۲- در کدام بیت، هر دو نوع «و» (عطف و ربط) به کار رفته است؟ (شهریور ۱۴۰۲)
- الف) چون رود امیدوارم، بی تاب و بی قرارم / من می روم سوی دریا، جای قرار من و تو
ب) ز نیرنگ هوا و از فریب آرز خاقانی / دلت خلد است خالی ساز از طاووس و شیطانش

- ۱۴۳- در بیت «غرق غباریم و غربت، با من بیا سمت باران / صد جویبار است اینجا، در انتظار من و تو» (دى ۱۴۰۱)
- الف) کاربرد کدام نقش تبعی در مصراع دوم مشهود است؟
ب) مصراع نخست را براساس ترتیب اجزای جمله در زبان فارسی مرتب کنید.

- ۱۴۴- با توجه به بیت زیر به پرسش ها پاسخ دهید. (خرداد ۱۴۰۰)
- «آن جا در آن برزخ سرد، در کوچه های غم و درد / غیر از شب آیا چه می دید چشمان تار من و تو؟»
الف) نوع «واو» در مصراع اول، حرف ربط است یا عطف؟ ب) در مصراع دوم، کدام واژه نقش «نهاد» دارد؟

پاسخ

- ۱۴۱- غربت ۱۴۲- الف ۱۴۳- الف) معطوف ب) غرق غبار و غربتیم. با من سمت باران بیا
۱۴۴- الف) عطف ب) چشمان

قلمرو فکری

معنی شعر

- ۱۴۵- معنی موارد زیر را به نثر روان بنویسید. (خرداد ۱۴۰۲)
- ۱- آن جا در آن برزخ سرد، در کوچه‌های غم و درد غیر از شب آیا چه می‌دید چشمان تار من و تو؟
- ۲- ز خورشید و از آب و باد و خاک نگردد تبه نام و گفتار پاک (شهریور ۱۴۰۱)
- ۳- امروز خورشید در دشت، آینه‌دار من و تو (دی ۱۴۰۱)
- ۴- با این نسیم سحرخیز، برخیز اگر جان سپردیم در باغ می‌ماند ای دوست، گل یادگار من و تو (دی ۱۴۰۰)

درک مطلب

- ۱۴۶- مقصود نهایی شاعر از بیت زیر چیست؟ (شهریور ۱۴۰۲)
- آن جا در آن برزخ سرد، در کوچه‌های غم و درد غیر از شب آیا چه می‌دید چشمان تار من و تو؟
- ۱۴۷- در بیت زیر منظور از «نسیم سحرخیز» و «باغ» چیست؟ (خرداد ۱۴۰۰)
- «با این نسیم سحرخیز، برخیز اگر جان سپردیم در باغ می‌ماند ای دوست، گل یادگار من و تو»
- ۱۴۸- در بیت زیر، مفهوم نمادین «رود» و «دریا» را بنویسید. (خرداد ۹۹)
- «چون رود امیدوارم، بی‌تابم و بی‌قرارم من می‌روم سوی دریا جای قرار من و تو»

پاسخ

- ۱۴۵- ۱- در دوران تسلط حکوت ظلم، در محیط پر از غم و رنج جامعه، چشمان ما، شاهد ظلم و ستم بود.
۲- هیچ‌یک از پدیده‌های جهان، آوازه نیک و گفتار پاک را نابود نمی‌کنند.
۳- اکنون خورشید آزادی و امید / امام، در فضای کشور، روشنی‌بخش ماست.
۴- با این انقلاب، تو هم به پا خیز که حتی اگر در این راه شهید هم شدیم، انقلاب و آزادی به‌عنوان یادگار ما در وطن باقی می‌ماند.
- ۱۴۶- شکوه و شکایت از اوضاع نابسامان جامعه قبل از انقلاب اسلامی (با هر پاسخ درست دیگر)
- ۱۴۷- نسیم سحرخیز: انقلاب و قیام مردم / باغ: وطن کشور ۱۴۸- رود: جریان‌های انقلابی / دریا: وحدت و یکپارچگی

✽ درس یازدهم

شعرخوانی: شکوه چشمان تو

قلمرو زبانی

املا

- ۱۴۹- از میان واژگان زیر، املای کدام واژه، به هر دو شکل صحیح است؟
«اتراق / اطراق»، «جناق / جناغ»، «حتاکی / هتاکی»، «حمایل / همایل»
(خرداد ۱۴۰۲)
- ۱۵۰- در عبارت زیر، املای واژه‌ای نادرست است؛ شکل درست آن را بنویسید.
صدای مهیب آن، صدای کودکانه اما خشک کلاش را در خود حزم می‌کرد.
(شهریور ۱۴۰۱)
- ۱۵۱- املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.
۱- تنها برای تعلیم گرفتن، (شبح / شبه) شما را در میان تاریکی تعقیب می‌کردم.
(شهریور ۱۴۰۱)
- ۲- صدایی که می‌آمد (هزین‌ترین / حزین‌ترین) و عاشقانه‌ترین صدایی بود که می‌آمد.
(شهریور ۹۸)
- ۳- می‌دانید که من بیش از همه (مُسر / مُصر) بودم در شنیدن حرف‌های شما.
(خرداد ۹۹)
- ۱۵۲- در همهٔ گزینه‌ها به‌جز گزینهٔ نادرستی املایی دیده می‌شود.
(۱) بچه‌ها هم انگار از دست آن ذلّه شده بودند و تکبیر می‌گفتند.
(۲) تنها و تنها برای تعلیم گرفتن، شبه شما را در میان تاریکی تعقیب می‌کردم
(۳) عمق گودال آن قدر نبود که بتواند جسّه آدمی را در خود بگیرد.
(۴) به سمت خاک‌ریز می‌رفتند و آخرین رمغ‌هایشان را در آخرین فشنگ‌هایشان می‌ریختند.
(خرداد ۹۹)

پاسخ

۱۴۹- جناق / جناغ ، اتراق / اطراق ۱۵۰- هضم ۱۵۱- (۱) شبح (۲) حزین‌ترین (۳) مصر
۱۵۲- گزینهٔ ۱ (۲) شبه = شبح (۳) جسّه = جثّه (۴) رمغ = رمق

دستور

۱۵۳- در عبارت «عشقم به این بود که حرفتان را بشنوم، الان هم دوستتان دارم؛ بیشتر از همیشه.» (دی ۱۴۰۱) الف) جمله پیرو یا وابسته را مشخص کنید. ب) نقش ضمیر متصل (پیوسته) در جمله سوم بنویسید.

۱۵۴- در نوشته «فکر کردم اگر پیش تر بروم، به حتم گم می شوم. بر تلّ خاکی نشستیم. حتی اگر من صدایتان نمی کردم، متوجه حضور من نمی شدید.» (خرداد ۱۴۰۰) الف) زمان کدام فعل «مضارع التزامی» است؟ ب) در واژه «صدایتان» نقش دستوری ضمیر پیوسته «تان» چیست؟

۱۵۵- با توجه به نوشته زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید. (خرداد ۱۴۰۰) همراهی با شما را دوست تر داشتم. بی آن که بدانید تعقیبتان کردم و نفهمیدم چه قدر از سنگرها فاصله گرفته‌ایم. الف) زمان کدام فعل «ماضی نقلی» است؟ ب) در واژه «تعقیبتان»، مرجع ضمیر پیوسته «تان» چیست؟

۱۵۶- با توجه به نوشته زیر، درستی یا نادرستی موارد داده شده را تعیین کنید. (خرداد ۹۹) «عشق کردم از اینکه فهمیده‌اید، انهدام آن تیربار، کار من بوده است.» الف) زمان هر دو فعل «فهمیده‌اید» و «بوده است»، ماضی نقلی است. ب) در گروه اسمی «انهدام آن تیربار»، واژه «تیربار» هسته گروه اسمی است. درست نادرست درست نادرست

قلمرو ادبی

حفظ شعر

۱۵۷- بیت زیر را به شکلی درست کامل کنید. (خرداد ۱۴۰۲) دارد اسارت تو به زینب اشارتی

۱۵۸- مصراع دیگر بیت زیر را انتخاب کنید. (خرداد ۱۴۰۱) - آه این سر بریده ماه است در پگاه؟ (۱) یا ماه بی ملاحظه افتاده بین راه؟ (۲) یا نه سر بریده خورشید شامگاه؟

۱۵۹- مصراع نخست کدام بیت نادرست است؟ (شهریور ۱۴۰۱) الف) ماه آمده به دیدن خورشید، صبح زود ب) لبریز زندگی است نفس‌های آخرت یا ماه بی ملاحظه افتاده بین راه؟ آورده مرگ، گرم به آغوش تو پناه

۱۶۰- بیت زیر را به درستی کامل کنید. (دی ۱۴۰۱) آورده مرگ، گرم به آغوش تو پناه

پاسخ

۱۵۳- الف) که حرفتان را بشنوم (ب) مفعول ۱۵۴- الف) بروم (ب) مفعول ۱۵۵- الف) گرفته‌ایم (ب) شما ۱۵۶- الف) درست (ب) نادرست ۱۵۷- از اشتیاق کیست که چشمش کشیده راه ۱۵۸- ۲- الف ۱۵۹- لبریز زندگی است نفس‌های آخرت ۱۶۰-

گذر سیاوش از آتش

* درس دوازدهم

گنج حکمت: به جوانمردی کوش

قلمرو زبانی

معنی واژه

۱۶۵- برای واژه مشخص شده یک برابر معنایی مناسب بنویسید.
 اگر کوه آتش بود بسپرم
 (خرداد ۱۴۰۱)

۱۶۶- در بیت زیر، کدام واژه متضاد واژه «شاد» است؟
 «چو بشنید خسرو، از آن شاد گشت روانش ز اندیشه آزاد گشت»
 (شهریور ۹۹)

املا

۱۶۷- در بیت زیر، «غلط املایی» را مشخص کنید و شکل صحیح آن را بنویسید.
 چنان آمد اسپ و قبای سوار که گفتی ثمن داشت اندر کنار
 (شهریور ۱۴۰۲)

۱۶۸- در هریک از جمله‌های زیر، املای درست را از داخل کمانک برگزینید.
 ۱- از مَکاید فعلش به جهان برفتند و از گُربت جَورش راه (غربت / قربت) گرفتند.
 (خرداد ۱۴۰۲)

۲- باری به مجلس او در، کتاب شاهنامه همی خواندند در (زوال / ذوال) مملکت ضحاک و عهد فریدون.
 (دی ۱۴۰۱)

۳- چو او را بدیدند (برخواست / برخواست) غو
 (شهریور ۱۴۰۲)

۴- از این تنگ (خوار / خار) است اگر بگذرم
 (خرداد ۱۴۰۰)

دستور

۱۶۹- در عبارات زیر، فعل «بسازند» را از نظر کاربردی معنایی بررسی کنید.
 ساسانیان برای این که بتوانند دیواره‌های مرزی استواری بسازند، مجبور شدند مدتی با دشمنان نواحی شمال شرقی ایران بسازند.

۱۷۰- در بیت «به دستور فرمود تا ساروان / هیون آرد از دشت صد کاروان»:
 الف- کدام واژه در جایگاه «ممیز» است؟ ب- جمله «پیرو» یا «وابسته» را مشخص کنید.
 (خرداد ۱۴۰۲)

پاسخ

۱۶۵- طی کنم، می‌پیمایم ۱۶۶- واژه اندیشه: اندوه، ترس، اضطراب، فکر ۱۶۷- سمن

۱۶۸- ۱- غربت ۲- زوال ۳- برخاست ۴- خوار

۱۶۹- بسازند (اولی): درست کنند / بسازند (دومی): سازش و مدارا کنند

۱۷۰- الف) کاروان ب) تا ساروان هیون آرد از دشت صد کاروان

- ۱۷۱- کاربرد معنایی فعل «شد» در کدام بیت متفاوت است؟ (شهریور ۱۴۰۲)
- الف) پراندیشه شد جان کاووس کی ز فرزند و سودابه نیک‌پی
ب) بدان‌گه که شد پیش کاووس باز فرود آمد از باره، بردش نماز
ج) سراسر همه دشت بریان شدند بر آن چهر خندانش گریان شدند
د) نخستین دمیدن سیه شد ز دود زبانه برآمد پس از دود، زود

- ۱۷۲- تفاوت معنایی فعل «گرفت» را در مصراع‌های زیر بررسی کنید. (دی ۱۴۰۱)
- الف) ز کردار بد پوزش اندر گرفت ب) محتسب مستی به ره دید و گریبانش گرفت

- ۱۷۳- با توجه به جمله زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید. (شهریور ۱۴۰۰)
- «سیاوش، فرزند کاووس، شاه کیانی است که رستم به او رسم پهلوانی می‌آموزد.»
- الف) کدام گروه اسمی، نقش دستوری «مفعول» دارد؟ ب) یک ترکیب اضافی و یک ترکیب وصفی بیابید و بنویسید.
ج) گروه اسمی «شاه کیانی» مسند است یا بدل؟

- ۱۷۴- فعل «ساخت»، در مصراع «نشد تنگ‌دل، جنگ آتش بساخت» با همین واژه در کدام گزینه کاربرد معنایی یکسانی دارد؟ (شهریور ۹۹)
- ۱) او در مراغه رصدخانه‌ای بزرگ ساخت. ۲) آن نامدار لشگری عظیم ساخت.
۳) استاد موسیقی، آهنگ زیبایی ساخت. ۴) او با ناملایمات زندگی ساخت

- ۱۷۵- با توجه به بیت زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید. (دی ۹۹)
- چنان آمد اسپ و قبا‌ی سوار که گفתי سمن داشت اندر کنار
الف) یک حرف ربط و وابسته‌ساز بیابید. ب) ترکیب «قبا‌ی سوار» وصفی است یا اضافی؟
ج) کدام نقش تبعی در این بیت به کار رفته‌است؟

قلمرو ادبی

- ۱۷۶- در بیت زیر، کدام واژه کاربرد مجازی دارد؟ مفهوم آن را مشخص کنید. (دی ۱۴۰۲)
- سراسر همه دشت بریان شدند بر آن چهر خندانش گریان شدند

- ۱۷۷- آرایه درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. (شهریور ۱۴۰۲)
- سیاوش سیه را به تندی بتاخت نشد تنگ‌دل، جنگ آتش بساخت (مجاز - تشخیص)

- ۱۷۸- بیت «چنین است سوگند چرخ بلند که بر بی‌گناهان نیاید گزند» بیانگر کدام «زمینه حماسه» است؟ (شهریور ۱۴۰۲)

پاسخ

- ۱۷۱- ب ۱۷۲- الف) آغاز کرد ب) اخذ کرد
۱۷۳- الف) رسم پهلوانی ب) اضافی: فرزند کاووس یا رسم پهلوانی / وصفی: شاه کیانی ج) بدل ۱۷۴- گزینه ۲
۱۷۵- الف) که ب) اضافی ج) معطوف ۱۷۶- دشت - مردم ۱۷۷- مجاز ۱۷۸- زمینه ملی

(خرداد ۱۴۰۱)

۱۷۹- در همه ابیات به جز گزینه زمینه «ملی» حماسه آشکار است.

- (۱) پراگنده کافور بر خویشتن چنان چون بود رسم و ساز کفن
 (۲) چنین است سوگند چرخ بلند که بر بی گناهان نیاید گزند
 (۳) رخ شاه کاووس پرشرم دید سخن گفتنش با پسر نرم دید
 (۴) بدان گاه سوگند پرمایه شاه چنین بود آیین و این بود راه

قلمرو فکری

معنی شعر

۱۸۰- معنی و مفهوم ابیات زیر را به نثر روان بنویسید.

(دی ۱۴۰۲)

۱- چنین است سوگند چرخ بلند که بر بی گناهان نیاید گزند

(خرداد ۱۴۰۲)

۲- اگر کوه آتش بود، بسپرم از این تنگ خوار است اگر بگذرم

(شهریور ۱۴۰۲)

۳- همی کند سودابه از خشم موی همی ریخت آب و همی خست روی

(خرداد ۱۴۰۱)

۴- سراسر همه دشت بریان شدند بر آن چهر خندانش گریان شدند

(شهریور ۱۴۰۱)

۵- به دستور فرمود تا ساروان هیون آرد از دشت، صد کاروان

(دی ۱۴۰۱)

۶- سیاوش چنین گفت کای شهریار که دوزخ مرا زین سخن گشت خوار

(خرداد ۱۴۰۰)

۷- چو او را بدیدند برخاست غو که آمد ز آتش برون شاه نو

(شهریور ۱۴۰۰)

۸- بدان گاه که شد پیش کاووس باز فرود آمد از باره، بردش نماز

پاسخ

۱۷۹- گزینه ۳

۱۸۰- ۱- آسمان (سرنوشت) سوگند خورده است که به بی گناهان آسیبی نمی رسد.

۲- اگر این آتش مانند کوه باشد از آن عبور می کنم؛ گذشتن از این راه باریک برای من کاری آسان است

۳- سودابه از روی خشم موهایش را می کند؛ پیوسته گریه می کرد و صورت خود را زخمی می نمود.

۴- همه مردم ناراحت شدند و با دیدن چهره خندان سیاوش از شوق گریستند.

۵- به وزیر فرمان داد که شتربان، صد کاروان شتر درشت اندام از دشت بیاورد.

۶- سیاوش این گونه گفت که ای پادشاه، تحمل دوزخ برای من آسان تر از این سخن (این تهمت) است.

۷- وقتی مردم سیاوش را دیدند، فریاد شادی سر دادند که شاهزاده از آتش به سلامتی بیرون آمد.

۸- وقتی سیاوش پیش کاووس رفت از اسب پیاده شد و تعظیم کرد.

درک مطلب

- ۱۸۱- با توجه به بیت زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.
(دی ۱۴۰۲)
یکی تازی‌ای برنشسته سیاه / همی خاک نعلش برآمد به ماه
(الف) منظور از «تازی سیاه» چیست؟ (ب) مفهوم مصراع دوم را بنویسید.
- ۱۸۲- مراد از «این سخن» در بیت زیر چیست؟
(خرداد ۱۴۰۲)
«سیاوش چنین گفت کای شهریار / که دوزخ مرا زین سخن گشت خوار»
- ۱۸۳- بیت «چنان آمد اسپ و قبا‌ی سوار / که گفتی سمن داشت اندر کنار» را با مضمون بیت زیر مقایسه کنید.
(خرداد ۱۴۰۲)
«آتش ابراهیم را نبود زیان / هرکه نمرودی است گو می ترس از آن»
- ۱۸۴- بیت «سرانجام گفت ایمن از هر دوان / نگرود مرا دل، نه روشن روان» از زبان چه کسی بیان شده است؟
(شهریور ۱۴۰۲)
- ۱۸۵- در بیت زیر پس از آنکه «دو صد مرد آتش فروز» در آتش می‌دمند، چه اتفاقی می‌افتد؟
(دی ۱۴۰۱)
بیامد دو صد مرد آتش فروز / دمیدند گفتی شب آمد به روز
- ۱۸۶- بیت «چو بخشایش پاک یزدان بود / دم آتش و آب یکسان بود» بر چه مفهومی تأکید دارد؟
(خرداد ۱۴۰۰)
- ۱۸۷- با توجه به بیت «جهاندار، سودابه را پیش خواند / همی با سیاوش به گفتن نشانند»
(خرداد ۹۹)
(الف) منظور از جهاندار کیست؟ (ب) معادل امروزی «با سیاوش به گفتن نشانند» چیست؟
- ۱۸۸- مفهوم کلی بیت زیر را بنویسید.
(شهریور ۹۹)
گریز از کفش در دهان نهنگ / که مردن به از زندگانی به ننگ

پاسخ

- ۱۸۱- (الف) اسب سیاوش / اسب سیاه عربی (ب) به سرعت تاختن و گردوخاک زیاد
- ۱۸۲- تهمت ۱۸۳- به انسان بی‌گناه یا درست‌کار آسیبی نمی‌رسد (یا هر مفهوم مشابه) ۱۸۴- کیکاووس
- ۱۸۵- روز مانند شب تاریک شد. ۱۸۶- لطف و عنایت حق، انسان را از آسیب‌ها در امان نگه می‌دارد. (آتش سوزان مثل آب، سرد می‌شود) ۱۸۷- (الف) کیکاووس (پدر سیاوش) (ب) روبه‌رو کرد. ۱۸۸- مرگ بهتر از زندگی با ذلت است.

خوان هشتم

✽ درس سیزدهم

شعرخوانی: ای میهن!

قلمرو زبانی

معنی واژه

۱۸۹- واژه «سورت» در مصراع «سورت سرمای دی بیدادها می کرد.» در کدام معنا به کار نرفته است؟ (شهریور ۱۴۰۲)
الف) تندى ب) سرعت ج) شدت د) حدت

۱۹۰- متضاد واژه «یکرنگی» در کدام گزینه دیده می شود؟ (خرداد ۹۹)
۱) که نبايستی بگوید هیچ / بس که بی شرمانه و پست است این تزویر
۲) ویر پیرسی راست، گویم راست / قصه بی شک راست می گوید
۳) و صدای شوم و نامردانه اش در چاهسار گوش می پیچید
۴) خواه روز صلح و بسته مهر را پیمان / خواه روز جنگ و خورده بهر کین سوگند

۱۹۱- معنی درست واژه مشخص شده را از داخل کمانک انتخاب کنید. (شهریور ۹۹)
جنگ بود این یا شکار؟ آیا / میزبانی بود یا تزویر؟ (خودستایی / نیرنگ)

۱۹۲- در سروده «دیگر اکنون آن عماد تکیه و امید ایران شهر / شیرمرد عرصه ناوردهای حول / در بن این چاه آبش زهر شمشیر و سنان گم بود.»
الف) معنای واژه «ناورد» را بنویسید. ب) املاى کدام واژه نادرست است؟
(دی ۱۴۰۱)

املا

۱۹۳- در متن زیر، یک نادرستی املايی بیابید و درست آن را بنویسید. (خرداد ۱۴۰۰)
همچنان که می توانست او، اگر می خواست، / کان کمند شصت خمّ خویش بگشاید / و بیاندازد به بالا،

دستور

۱۹۴- ضمیر پیوسته، در کدام مصراع، «وابسته و وابسته» است؟ (خرداد ۱۴۰۲)
بعد چندی که گشودش چشم / رخس خود را دید / بس که خونش رفته بود از تن، / بس که زهر زخمها کاریش / گویی از تن حسّ و هوشش رفته بود و داشت می خوابید.

۱۹۵- در سروده «تهمتن، گرد سجستانی / کوه کوهان، مرد مردستان / رستم دستان، / در تگ تاریک ژرف چاه پهناور، / کشته هر سو بر کف و دیواره هایش نیزه و خنجر..... / در بن این چاه آبش زهر شمشیر و سنان، گم بود»
الف) نوع نخستین نقش تبعی را بنویسید ب) «و» در جمله پایانی، حرف عطف است یا ربط؟
پ) نشانه «ان» در واژه مشخص شده، مفهوم «شبهت» دارد یا «جمع»؟
(خرداد ۱۴۰۲)

پاسخ

۱۸۹- ب ۱۹۰- گزینه ۱ (با واژه تزویر: دورویی، ریا) ۱۹۱- نیرنگ ۱۹۲- الف) نبرد ب) حول (هول شکل درست آن است.)
۱۹۳- بیندازد ۱۹۴- بس که زهر زخمها کاریش (زهر زخم هایش) ۱۹۵- الف) بدل ب) عطف پ) جمع

- ۱۹۶- در سروده زیر نوع «نقش تبعی» را مشخص کنید.
(شهریور ۱۴۰۲)
- «بر لب آن چاه / سایه‌ای را دید / او، شغاد، آن نابردار بود / که درون چه نگه می‌کرد و می‌خندید.»
- ۱۹۷- با توجه به سروده زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.
(خرداد ۱۴۰۱)
- «داشتم می‌گفتم، آن شب نیز / سورت سرمای دی بیدادها می‌کرد / و چه سرمایی، چه سرمایی! / لیک، خوشبختانه آخر، سرپناهی یافتم جایی / ... قهوه‌خانه گرم و روشن بود، هم‌چون شرم ... / همگنان را خون گرمی بود»
- الف) واژه «دی» کدام‌یک از انواع وابسته و وابسته است؟
ب) زمان کدام فعل «ماضی مستمر» است؟
ج) نقش دستوری واژه «خوشبختانه» را بنویسید.
د) نوع «او» مشخص شده را تعیین کنید.
- ۱۹۸- در این بخش از سروده «مهدی اخوان ثالث»، کدام ویژگی دستوری زبان کهن به کار رفته است؟
(شهریور ۱۴۰۱)
- «بر درختی که به زیرش ایستاده بود، / و بر آن بر تکیه داده بود»
- ۱۹۹- «هفت‌خوان را زادسرو مرو، / ... / آن هریوه خوب و پاک‌آیین روایت کرد؛ / خوان هشتم را / من روایت می‌کنم اکنون، ... / من که نامم مات»
(خرداد ۱۴۰۰)
- الف) گروه اسمی «آن هریوه خوب»، چه نوع نقش تبعی دارد؟
ب) نقش دستوری واژه «اکنون» را بنویسید.
ج) واژه «هشتم» کدام‌یک از انواع وابسته‌های پسین است؟
د) در گروه اسمی «زادسرو مرو» هسته را مشخص کنید.
- ۲۰۰- نوع وابسته‌های پیشین و پسین را در گروه‌های اسمی مشخص شده بنویسید.
(شهریور ۱۴۰۰)
- «کشته هر سو بر کف و دیواره‌هایش نیزه و خنجر»
- ۲۰۱- در سروده «رخش بی‌مانند، با هزارش یادبود خوب خوابیده است»،
الف) در گروه اسمی «هزارش یادبود خوب»، هسته گروه اسمی را تعیین کنید.
ب) در گروه اسمی «رخش بی‌مانند»، نوع وابسته پسین را بنویسید.
(خرداد ۹۹)

پاسخ

- ۱۹۶- بدل (آن نابردار) ۱۹۷- الف) مضاف‌الیه مضاف‌الیه ب) داشتم می‌گفتم ج) قید د) ربط
- ۱۹۸- کاربرد دو حرف اضافه برای یک متمم (بر آن بر) ۱۹۹- الف) بدل ب) قید ج) صفت شمارشی (ترتیبی)
- د) زادسرو ۲۰۰- هر: صفت مبهم / ش: مضاف‌الیه ۲۰۱- الف) یادبود ب) صفت

قلمرو ادبی

حفظ شعر

- ۲۰۲- مصرع دوم بیت زیر را بنویسید.
به دشت دل گیاهی جز گل رویت نمی‌روید
(دی ۱۴۰۲)
- ۲۰۳- بیت زیر را به شکلی درست کامل کنید.
بود لبریز از عشقت وجودم؛ میهن ای میهن
(خرداد ۱۴۰۲)
- ۲۰۴- با توجه به مصراع‌های داده‌شده، ابیات زیر را کامل کنید.
الف) به دشت دل گیاهی جز گل رویت نمی‌روید
ب) تو بودم کردی از نابودی و با مهر پروردی
۱) فدای نام تو بود و نبودم؛ میهن ای میهن!
۲) من این زیبا زمین را آزمودم؛ میهن ای میهن!
۳) به هر حالت که بودم با تو بودم؛ میهن ای میهن!
(شهریور ۱۴۰۲)
- ۲۰۵- مصرع دیگر بیت داده‌شده را انتخاب کنید.
به هر حالت که بودم با تو بودم؛ میهن ای میهن!
۱) به هر مجلس به هر زندان به هر شادی به هر ماتم
۲) اگر مستم اگر هشیار اگر خوابم اگر بیدار
(خرداد ۱۴۰۱)

آرایه‌های ادبی

- ۲۰۶- در تشبیه به‌کاررفته در سروده زیر، «مشبه» و «مشبه‌به» را مشخص کنید.
آن خداوند و سوار رخس بی‌مانند / آن که هرگز - چون کلید گنج مروارید - گم نمی‌شد از لبش لبخند
(دی ۱۴۰۲)
- ۲۰۷- آرایه ادبی مناسب بیت را برگزینید.
با اهل فنا دارد هرکس سر یکرنگی / باید که به‌رنگ شمع از رفتن سر خندد (تضاد / مجاز)
(خرداد ۱۴۰۲)
- ۲۰۸- در بند زیر، از خوان هشتم، مشبه و مشبه‌به را معلوم کنید.
«چاه چوانان ژرفی و پهناش، بی‌شرمیش ناباور / و غم‌انگیز و شگفت‌آور»
(شهریور ۱۴۰۰)
- ۲۰۹- در سروده «خوان هشتم»، «رستم» و «شغاد»، هریک «نماد» چه کسانی هستند؟
(شهریور ۱۴۰۲)

پاسخ

- ۲۰۲- من این زیبا زمین را آزمودم؛ میهن! ای میهن! ۲۰۳- تنیده یاد تو در تاروپودم میهن ای میهن!
۲۰۴- الف) ۲ (ب) ۱ ۲۰۵- ۱ ۲۰۶- مشبه: لبخند / مشبه‌به: کلید گنج مروارید یا کلید
۲۰۷- مجاز ۲۰۸- بی‌شرمیش: مشبه / ژرفی و پهناش: مشبه‌به
۲۰۹- رستم: آزادگی، اقتدار ملی و جوانمردی - شغاد، نماد ناجوانمردی، ریاکاری و تزویر است.

قلمرو فکری

درک مطلب

۲۱۰- با توجه به سروده زیر، مقصود نقال از «قصه درد» چیست؟
(شهریور ۱۴۰۱)

همچنان می‌رفت و می‌آمد / همچنان می‌گفت و می‌گفت و قدم می‌زد / قصه است این، قصه، آری قصه درد است

۲۱۱- مفهوم کدام بیت با سروده زیر، تقابل معنایی دارد؟
(دی ۱۴۰۱)

آه! / این نخستین بار شاید بود / کان کلید گنج مروارید او گم شد
الف) در غم ما روزها بی‌گناه شد / روزها با سوزها همراه شد
ب) اگر خونین‌دلی از جور ایام / لب خندان بیاور چون لب جام

۲۱۲- گزینه درست را انتخاب کنید. «رستم» پس از آنکه به نیرنگ «شغاد» پی برد، با «کمان و تیر»:
(دی ۱۴۰۱)

الف) یکی تیر زد بر بر اسپ اوی / ب) بزد راست بر چشم اسفندیار
ج) درخت و برادر به هم بر بدوخت / د) سر و گوش و پایش به پیکان بدوخت

۲۱۳- در سروده زیر، منظور از «حدیث آشنای نقال» چیست؟
(خرداد ۱۴۰۰)

مرد نقال - آن صدایش گرم، نایش گرم / آن سکوتش ساکت و گیرا / و دمش، چونان حدیث آشنایش گرم / راه می‌رفت و سخن می‌گفت.

۲۱۴- در سروده «پهلوان هفت‌خوان، اکنون / طعمه دام و دهان خوان هشتم بود»، منظور از موارد مشخص شده را بنویسید.
(دی ۱۴۰۰)

سی مرغ و سیمرغ

✿ درس چهاردهم

گنج حکمت: کلان‌تر و اولی‌تر!

قلمرو زبانی

معنی واژه

۲۱۵- معنی واژه مشخص شده را بنویسید.
(دی ۱۴۰۲)

شیرمردی باید این ره را شگرف

۲۱۶- جمله «خالی شدن قلب سالک از آنچه جز خداست» در توضیح کدام اصطلاح عرفانی آمده است؟
(شهریور ۱۴۰۱)

الف) استغنا ب) اشتیاق پ) تجرید ت) تفرید

پاسخ

۲۱۰- مرگ رستم ۲۱۱- ب ۲۱۲- ج ۲۱۳- داستان‌های شاهنامه (حماسه ملی ایران)
۲۱۴- رستم / مرگ یا چاهی که شغاد حفر کرده بود. ۲۱۵- قوی، نیرومند ۲۱۶- پ

املا

۲۱۷- املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.
شاهان باز شکاری را روی (شصت / شست) می‌نشانند و با خویشتن به شکار می‌برند

دستور

۲۱۸- در بیت زیر، یک ترکیب وصفی و یک ترکیب اضافی پیدا کنید.
چشم بگشا به گلستان و ببین جلوه آب صاف در گل و خار

۲۱۹- با توجه به بیت‌های زیر، درستی یا نادرستی گزاره‌های داده‌شده را تعیین کنید.

صد هزاران سایه جاوید، تو	گم‌شده بینی ز یک خورشید، تو
چون نگه کردند آن سی مرغ زود	بی‌شک این سی مرغ آن سیمرغ بود
خویش را دیدند سیمرغ تمام	بود خود سیمرغ، سی مرغ تمام
الف) واژه «تو» نقش تبعی تکرار و واژه «خود» نقش تبعی بدل دارد.	درست نادرست
ب) بیت دوم، یک جمله غیرساده است و مصراع اول، جمله وابسته آن است.	درست نادرست
ج) نقش دستوری واژه «تمام» در هر دو مصراع بیت سوم، «قید» است.	درست نادرست
د) مفهوم «ان» در واژه «صد هزاران» همانند واژه «ان» در واژه «بهاران» است.	درست نادرست

۲۲۰- در عبارت «من بسیار کوشیده‌ام تا روی دست شاهان جا گرفته‌ام و برای آنان شکار کرده‌ام. آن به که مرا نیز معذور دارید.»:
الف) یک پیوند وابسته‌ساز و یک پیوند هم‌پایه‌ساز بیابید و بنویسید.

ب) چه فعلی حذف شده‌است؟ نوع حذف، لفظی است یا معنایی؟
(خرداد ۱۴۰۰)

۲۲۱- در متن زیر، یک نقش تبعی «معطوف» و یک «بدل» بیابید.
«ما پرندگان را نیز پیشوا و شهریار است. نامش سیمرغ است و در پس کوه قاف، بلندترین کوه روی زمین، بر درختی بلند آشیانه دارد.»

قلمرو ادبی

۲۲۲- در عبارت زیر، جای خالی را، به درستی، پر کنید.
کتاب نوشته ظهیری سمرقندی است.

۲۲۳- داستان «سی مرغ و سیمرغ» از کدام اثر ادبی برگرفته شده‌است؟
(شهریور ۱۴۰۲)

۲۲۴- آرایه درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.
چون بود کاقلمیم ما را شاه نیست؟
بیش از این بی شاه بودن راه نیست (جناس - تشبیه)

پاسخ

۲۱۷- شست ۲۱۸- جلوه آب: ترکیب اضافی / آب صاف: ترکیب وصفی ۲۱۹- الف) درست ب) درست ج) نادرست
د) نادرست ۲۲۰- الف) پیوند وابسته‌ساز: «تا» یا «که» پیوند هم‌پایه‌ساز: و ب) است، به قرینه معنایی
۲۲۱- شهریار: معطوف / بلندترین کوه روی زمین: بدل ۲۲۲- سندبادنامه ۲۲۳- منطق الطیر عطار ۲۲۴- جناس

۲۲۵- جاهای خالی عبارت زیر را، به درستی، پر کنید.
 در مصراع نخست بیت زیر، کاربرد آرایه‌های و مشهود است.
 «دل چه بندی در این سرای مجاز؟ / همت پست کی رسد به فراز؟»

۲۲۶- آرایه درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.
 هشت جنت نیز اینجا مرده‌ای است هفت دوزخ همچو یخ افسرده‌ای است (حس آمیزی / پارادوکس)

۲۲۷- با توجه به منطق الطیر عطار، هریک از پرندگان زیر، نماد چه کسانی هستند؟
 الف) باز شکاری ب) سیمرغ

۲۲۸- درباره «تلمیح» به کاررفته در بیت زیر، یک سطر بنویسید.
 طاووس باغ قدسم، نی بوم این خرابه آن جاست جلوه‌گاهم، این جا چه کار دارم؟

قلمرو فکری

معنی نثر

۲۲۹- عبارات زیر را به نثر روان بنویسید.
 ۱- مرغان جملگی شیدا شدند؛ بهانه‌ها یک سو نهادند.

۲- ما پرندگان را نیز پیشوا و شهرباری است. در خرد و بینش، او را همتایی نیست.

معنی شعر

۲۳۰- معنی ابیات زیر به نثر روان بنویسید.
 ۱- بعد از این وادی استغنا بود نه در او دعوی و نه معنا بود

۲- هر که داند گفت با خورشید راز کی تواند ماند با یک ذره باز

۳- وانیا آمد در جهان زین راه کس نیست از فرسنگ آن آگاه کس

۴- چون بود کاکلیم ما را شاه نیست بیش از این بی شاه بودن راه نیست

پاسخ

۲۲۵- کنایه، استعاره ۲۲۶- پارادوکس

۲۲۷- الف) باز: انسان‌های درباری و صاحب‌منصب (جاه‌طلب) ب) سیمرغ: نماد حق تعالی یا خداوند

۲۲۸- اشاره به این باور که طاووس پرنده‌ای بهشتی بوده‌است، اما به خاطر همدستی با ابلیس از بهشت رانده شده‌است.

۲۲۹- ۱- همه پرندگان عاشق (دیدار سیمرغ) شدند و بهانه‌جویی را کنار گذاشتند.

۲- ما پرندگان هم رهبر و پادشاهی داریم که در خرد و بینش، همانند ندارد.

۲۳۰- ۱- پس از این، بیابان استغنا و بی‌نیازی است [که] در آن، ادعا (لاف زدن) و معنا (حقیقت) وجود ندارد.

۲- کسی که می‌تواند به اصل و حقیقت (خداوند) برسد، هرگز از رسیدن به فرعیات عاجز نمی‌شود.

۳- کسی در جهان از این راه بازنگشته‌است [به همین دلیل] کسی از مسافت این راه، آگاه نیست.

۴- چرا سرزمین ما شاه ندارد، بیش از این بدون شاه بودن شایسته نیست.

درک مطلب

۲۳۱- بیت «صدهزاران سایه جاوید، تو / گم شده بینی ز یک خورشید، تو» و بیت زیر، بر کدام مفهوم مشترک تأکید دارند؟
«وصلت آن کس یافت کز خود شد فنا هر که فانی شد ز خود، مردانه‌ای است» (خرداد ۱۴۰۲)

۲۳۲- با توجه به متن زیر، منظور هدهد از «خورشید» و «ذره» چیست؟
هدهد در پاسخ طاووس گفت: «بهشت جایگاهی خرم و زیباست اما زیبایی بهشت نیز پرتوی از جمال سیمرغ است.»
هر که داند گفت با خورشید راز کی تواند ماند با یک ذره باز

۲۳۳- مقصود از «سرای پاک و پلید» در بیت زیر چیست؟
در این مقام، طرب بی تعب نخواهد دید / که جای نیک و بد است این سرای پاک و پلید

۲۳۴- هریک از ابیات زیر، یادآور کدام یک از هفت وادی در سروده عطار است؟ (نام وادی را بنویسید).
الف) وصلت آن کس یافت کز خود شد فنا هر که فانی شد ز خود، مردانه‌ای است
ب) روی‌ها چون زین بیابان درکنند جمله سر از یک گریبان برکنند

۲۳۵- هریک از ابیات زیر، یادآور کدام یک از هفت وادی است؟
الف) مال این جا بایدت انداختن ملک این جا بایدت درباختن
ب) صدهزاران سایه جاوید، تو گم شده بینی ز یک خورشید، تو

۲۳۶- با توجه به هفت وادی عرفانی منطق‌الطیر، هریک از بیت‌های ردیف نخست، با کدام بیت در ردیف دوم، یادآور وادی مشترکی است؟ (در ردیف دوم، یک بیت اضافی است)
(خرداد ۱۴۰۰)

ردیف	نخست	ردیف	دوم
۱-	روی‌ها چون زین بیابان درکنند	الف-	هر که بینا شود بر قدر خویش
	جمله سر از یک بیابان برکنند		باز یابد در حقیقت صدر خویش
۲-	دل چه بندی در این سرای مجاز	ب-	چشم بگشا به گلستان و بین
	همت پست کی رسد به فراز		جلوه آب صاف در گل و خار
		ج-	مال اینجا بایدت انداختن
			ملک اینجا بایدت درباختن

۲۳۷- هریک از بیت‌های زیر، با کدام یک از وادی‌های عرفانی داخل کمانک، تناسب دارد؟
الف) هشت جنت نیز اینجا مرده‌ای است هفت دوزخ همچو یخ افسرده‌ای است (استغنا / طلب)
ب) صدهزاران سایه جاوید، تو گم شده بینی ز یک خورشید، تو (توحید / فنا)

پاسخ

۲۳۱- فنا شدن عاشق در وجود معشوق (یا هر دو مفهوم مشابه)

۲۳۲- خورشید: سیمرغ یا خداوند، ذات حق، حقیقت / ذره: بهشت (دل‌بستگی‌های مادی)، دل‌بستگی‌های ناچیز

۲۳۳- دنیا (۲۳۴- الف) فنا (وادی هفتم) ب) توحید (وادی پنجم)

۲۳۵- الف) طلب (وادی اول) ب) فقر و فنا (وادی هفت) ۲۳۶- (۱) ب) (۲) ج) ۲۳۷- الف) استغنا ب) فنا

درس شانزدهم

روان خوانی: ارمیا

قلمرو زبانی

معنی واژه - املا

۲۳۸- با توجه به معنی، واژه درست را انتخاب کنید.
در این اثنا صدای زنگ تلفن از سرسرای (عمارت / امارت) بلند شد. (دی ۱۴۰۲)

۲۳۹- با توجه به نوشته زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.
«مرا به یاد بی ثباتی فلک بوقلمون و شقاوت مردم دون و وقاحت این مصطفای بدقواره انداخته بود.»
الف) معنای واژه «دون» چیست؟ ب) در کدام واژه «نادرستی املایی» دیده می‌شود؟ (خرداد ۹۹)

۲۴۰- در عبارت «در این اثنا، صدای تلفن از سرسرای امارت بلند شد.»:
الف) املای کدام واژه نادرست است؟ ب) معنای واژه «سرسرا» را بنویسید. (خرداد ۹۹)

۲۴۱- با توجه به نوشته زیر، به پرسش‌ها دهید.
«یکی از حظار که کبادۀ شعر و ادب می‌کشید چنان محظوظ گردیده بود که جلو رفته جبهۀ شاعر را بوسید.»
الف) واژه «پیشانی» معادل معنایی کدام واژه است؟ ب) در کدام واژه نادرستی املایی دیده می‌شود؟ (شهریور ۹۹)

املا

۲۴۲- در کدام گزینه املای واژه‌ای غلط است؟ شکل درست آن را بنویسید.
الف) نمی‌پذیرفتید؛ بهانه می‌آوردید و طفره می‌رفتید.
ب) آن وقت من هرچه اسرار و تعارف می‌کنم، تو بیشتر ابا و امتناع می‌ورزی. (خرداد ۱۴۰۲)

۲۴۳- در عبارات زیر، املای درست را از داخل کمانک برگزینید.
۱- قدری برای به‌جا آمدن احوال و تسکین (قلیان / غلیان) درونی در حیاط قدم زدم.

۲- چه حقه‌ای به‌کار برده که لباس من (غالب / قالب) بدنش درآمده‌است. (شهریور ۹۹)

۲۴۴- در نوشته زیر، واژه‌ای را که املای آن غلط است، بیابید.
«منظرۀ فنای غاز خدابامرز، مرا به یاد بی‌ثباتی فلک بوقلمون و شقاوت مردم دون و وقاحت مصطفای بدقواره انداخت.» (دی ۱۴۰۱)

۲۴۵- در عبارت زیر، یک نادرستی املایی بیابید و درست آن را بنویسید.
در کتل و گردنۀ یک دوجین شکم و روده مراحل مضق و بلع و هضم و تحلیل را پیموده‌است. (خرداد ۱۴۰۰)

پاسخ

۲۳۸- عمارت (الف) پست و فرومایه (ب) شقاوت: شقاوت (۲۴۰- الف) امارت: عمارت (ب) محوطه‌ای سقف‌دار در داخل خانه‌ها که در ورودی ساختمان به آن باز می‌شود (برابر واژه‌های هال و لابی) (۲۴۱- الف) جبهه (ب) حظار (۲۴۲- ب) اصرار (۲۴۳- ۱- غلیان ۲- قالب (۲۴۴- وقاحت (شکل درست آن، وقاحت است). (۲۴۵- مضغ

دستور

۲۴۶- در متن «کلمه استاد را به پیشنهاد ایشان اختیار کردم اما خوش ندارم زیاد استعمال کنم. همه حضار یک صدا تصدیق کردند که تخلصی بس بجاست و سزاوار ایشان است.»
(الف) نوع وابسته و وابسته را بنویسید.
(ب) نمودار پیکانی آن را رسم کنید.

۲۴۷- با توجه به نوشته زیر، درستی یا نادرستی هریک از موارد داده شده را تعیین کنید.
(شهریور ۱۴۰۱)
«دیدم چپ و راست مهمان‌ها دراز کشیده‌اند. گفتم: آقای مصطفی خان خیلی معذرت معذرت خواستند که مجبور شدند بدون خداحافظی با آقایان بروند.»

(الف) «و» در جمله «چپ و راست مهمان‌ها دراز کشیده‌اند» پیوند هم‌پایه‌ساز است. درست نادرست
(ب) «که» در جمله ماقبل پایانی، پیوند وابسته‌ساز است. درست نادرست

۲۴۸- در جمله مرکب زیر، جمله هسته (پایه) و جمله وابسته (پیرو) را مشخص کنید.
(دی ۹۹)
«خودت بهتر می‌دانی که در این شب عیدی مالیه از چه قرار است.»

۲۴۹- در هریک از جمله‌های مرکب زیر، جمله وابسته (پیرو) را مشخص کنید.
(خرداد ۹۹)
(الف) اگر امروز بیشتر از این به ما بخورانید، همین جا وبال جانت می‌گردیم.
(ب) جامه‌ای بود که درزی ازل به قامت زیبای ایشان دوخته بود.

قلمرو ادبی

۲۵۰- مفهوم کنایه مشخص شده را بنویسید.
(دی ۱۴۰۲)
می‌خواهم امروز نشان بدهی که چند مرده حلاجی.

پاسخ

۲۴۶- (الف) قید صفت (ب) تخلصی بس بجاست
بجا بس

۲۴۷- (الف) نادرست (ب) درست

۲۴۸- جمله هسته: خودت بهتر می‌دانی؛ جمله وابسته: در این شب عیدی مالیه از چه قرار است.

۲۴۹- (الف) امروز بیشتر از این به ما بخورانید. (ب) درزی ازل به قامت زیبای ایشان دوخته بود.

۲۵۰- میزان قدرت و توانایی

درک مطلب

۲۵۲- مفهوم عبارت «ستارهٔ ضعیفی در شبستان تیره‌وتار درونم درخشیدن گرفت.» را بنویسید. (شهریور ۱۴۰۲)

۲۵۳- مفهوم هریک از کنایه‌های مشخص شده را بنویسید.
الف) این سال نو به شما مبارک باشد و هزار سال به این سال‌ها برسید.
ب) دیدم ماشاءالله چشم بد دور، آقا واتر قیده‌اند.

۲۵۴- «صرف کردن صیغهٔ بلعت» در عبارت زیر نمایانگر چه مفهومی است؟
«مهمان‌ها بدون تخلف، تمام و کمال دور میز حلقه زده، در صرف کردن صیغهٔ بلعت اهتمام تامی داشتند.»

۲۵۵- در هریک از عبارات زیر، به جز به گونه‌ای از «مصطفی» یاد شده است.
الف) روا نیست بیش از این روی میزبان محترم را زمین انداخت.
ب) مشغول تماشا و ورناداز این مخلوق کمیاب و شیء عجاب بودم.
ج) پنج انگشت دعاگو به معیت میچ و کف و مایتعلق به، بر روی صورت گل انداختهٔ آقای استادی نقش بست.
د) یک دست از بهترین لباس‌های نودوز خود را به انضمام مایحتوی، به دست چلاق شدهٔ خودم از خانه بیرون انداخته‌ام.

۲۵۶- در بیت زیر توصیف شاعر به انسان عاقل چیست؟
سخن گفته دگر باز نیاید به دهن اول اندیشه کند مرد که عاقل باشد

۲۵۷- در نوشتهٔ زیر، منظور نویسنده را از قسمت‌های مشخص شده بنویسید.
گفت: به من دخلی ندارد! ماشاءالله هفت قرآن به میان، پسر عموی خودت است.

۲۵۸- با توجه به عبارت زیر به سؤالات پاسخ دهید.
«حالا دیگر چانه‌اش هم گرم شده و در خوش‌زبانی و حرّافی و شوخی و بذله، نوک جمع را چیده و متکلم وحده و مجلس آرای بلامعارض شده است.»

الف) «چانه گرم شدن»، با کدام یک از واژه‌های «خوش‌زبانی، حرّافی، شوخی و بذله»، مفهوم یکسانی دارد؟
ب) مقصود از «چیدن نوک جمع» چیست؟

پاسخ

۲۵۲- ناامیدی‌ام به امیدواری تبدیل شد، از ناامیدی به امیدواری رسیدن.

۲۵۳- الف) آرزوی عمر طولانی کردن ب) پسروی کردن، تنزل کردن

۲۵۴- تأکید بر خوردن غذا ۲۵۵- الف ۲۵۶- سنجیده سخن گفتن (پرورده‌گویی)

۲۵۷- دخلی ندارد: ربطی ندارد. / هفت قرآن به میان: چشم نخورد، (بلا به دور باشد)

۲۵۸- الف) حرّافی ب) مسلط شدن بر دیگران در سخن گفتن

قلمرو ادبی

۲۶۵- آرایه درست بیت را از داخل کمانک انتخاب کنید.
(دی ۱۴۰۲)

روشنی را، بهار را / از من بگیر / اما خندهات هرگز / تا چشم از دنیا نبندم. (حسن تعلیل - کنایه)

۲۶۶- در سروده «بخند؛ زیرا خنده تو / برای دستان من / شمشیری است آخته»، «مشبه و مشبه‌به» را مشخص کنید.
(شهریور ۱۴۰۲)

۲۶۷- در عبارت زیر معنای کنایی قسمت مشخص شده را بنویسید.
(شهریور ۱۴۰۲)

اما خندهات که رها می‌شود و پروازکنان در آسمان مرا می‌جوید، تمام درهای زندگی را به رویم می‌گشاید.

۲۶۸- «مشبه‌به» را در عبارت زیر مشخص کنید.
(دی ۱۴۰۱)

تو ای کشتی تندرو خیال من، همین جا لنگر انداز؛ زیرا برای تو بیش از این اجازه سفر نیست.

۲۶۹- مفهوم نمادین «گل سرخ» را در سروده زیر بنویسید.
(دی ۱۴۰۱)

«نان را از من بگیر، اگر می‌خواهی، / هوا را از من بگیر، اما / خندهات را نه / گل سرخ را از من بگیر»

۲۷۰- با توجه به سروده «آنگاه که پاهایم می‌روند و باز می‌گردند، / نان را، هوا را، / روشنی را، بهار را، / از من بگیر / اما خندهات را هرگز / تا چشم از دنیا نبندم.»
(خرداد ۱۴۰۰)

الف) یک نمونه آرایه تضاد بیابید. ب) مفهوم کنایه «چشم از دنیا نبندم» چیست؟

۲۷۱- در سروده «عشق من، خنده تو / در تاریک‌ترین لحظه‌ها می‌شکفتد / بخند؛ زیرا خنده تو / برای دستان من / شمشیری است آخته»:
(خرداد ۹۹)

الف) کاربرد «استعاره» را در قسمت مشخص شده توضیح دهید.

ب) شاعر در بند پایانی از چه آرایه ادبی بهره برده است؟

قلمرو فکری

معنی شعر

۲۷۲- معنی و مفهوم شعرهای زیر را به نثر روان بنویسید.

۱- نان را از من بگیر، اگر می‌خواهی، هوا را از من بگیر، اما خندهات را نه.
(دی ۱۴۰۲)

۲- اگر دیدی به ناگاه / خون من بر سنگ‌فرش خیابان جاری است / بخند؛ زیرا خنده تو / برای دستان من. / شمشیری است آخته

(خرداد ۱۴۰۰)

پاسخ

- ۲۶۵- کنایه ۲۶۶- مشبه: خنده مشبه‌به: شمشیر ۲۶۷- کنایه از امیدوار نمودن و زندگی بخشیدن
- ۲۶۸- کشتی ۲۶۹- عشق ۲۷۰- الف) می‌روند و باز می‌گردند ب) کنایه از نمیرم (تا زمانی که زنده‌ام)
- ۲۷۱- الف) خنده به گلی تشبیه شده که از ویژگی‌های آن شکفتن است. ب) تشبیه (خنده به شمشیر) یا کنایه
- ۲۷۲- ۱- اگر غذا و هوا (خوردن و نفس کشیدن) را از من بگیر می‌میرم، شادی و خندهات را از من بگیر.
- ۲- اگر دیدی که من زخمی و در حال جان دادن هستم، تو شاد باش؛ زیرا خنده تو برای دستان من مانند شمشیر برکشیده‌ای است و به من توان مبارزه می‌بخشد.

درک مطلب

- ۲۷۳- با توجه به سروده «بخند؛ زیرا خنده تو برای دستان من شمشیری است آخته»، منظور از «شمشیر آخته» چیست؟
(دی ۱۴۰۲)
- ۲۷۴- با توجه به ابیات زیر، مراد از «پیر خردمند» کیست؟
چه خوش فرمود آن پیر خردمند / وزین خوشتر نباشد در جهان پند
اگر خونین دلی از جور ایام / لب خندان بیاور چون لب جام»
(خرداد ۱۴۰۲)
- ۲۷۵- شاعر در سروده زیر، علاقه خود به محبوبش را به چه موضوعی پیوند زده است؟
خندهات را می خواهم / چون گلی که در انتظارش بودم، / گل آبی، گل سرخ کشورم که مرا می خواند
(خرداد ۱۴۰۲)
- ۲۷۶- درک و دریافت خود را از سروده زیر بنویسید.
«و اگر دیدی، به ناگاه / خون من بر سنگ فرش خیابان جاری ست / بخند؛ زیرا خنده تو / برای دستان من / شمشیری است آخته»
(خرداد ۱۴۰۱)

درس هجدهم

روان خوانی: آخرین درس

قلمرو زبانی

دستور

- ۲۷۷- با توجه به سروده زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.
«چه حرف تازه‌ای برای گفتن مانده است یا چه چیز تازه‌ای برای نوشتن / که بتواند عشق مرا یا سجایای ارزشمند تو را بازگو کند؟»
(الف) نوع حذف به کار رفته در این سروده لفظی است یا معنایی؟
(ب) زمان فعل «مانده است»، ماضی نقلی است یا ماضی بعید؟
(ج) کدام واژه، وابسته پیشین اسم است؟
(دی ۱۴۰۰)
- ۲۷۸- با توجه به سروده زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.
آیا چیزی در مخیله آدمی می‌گنجد که قلم بتواند آن را بنگارد / اما جان صادق من آن را برای تو ترسیم نکرده باشد؟
(الف) در این سروده، یک پیوند «هم‌پایه‌ساز» بیابید و بنویسید. (ب) زمان کدام فعل، «مضارع اخباری» است؟
(خرداد ۹۹)

قلمرو ادبی

- ۲۷۹- با توجه به متن «با خود اندیشیدم که باز برای ما چه خوابی دیده‌اند؟ آنگاه سر خویش گرفتم و راه مدرسه در پیش.»:
(الف) واژگان پدیدآورنده آرایه لفظی «سجع» کدام‌اند؟ (ب) یک مورد کاربرد کنایه مشخص کنید. (شهریور ۱۴۰۱)

پاسخ

- ۲۷۳- شمشیر برکشیده یا آماده / خنده - حافظ ۲۷۴- میهن دوستی ۲۷۵- شادی معشوق (وطن) به شاعر امید زندگی و قدرت مبارزه می‌بخشد.
۲۷۶- (الف) لفظی (ب) ماضی نقلی (ج) چه ۲۷۸- (الف) اما (ب) می‌گنجد
۲۷۹- (الف) خویش، پیش (ب) «برای ما چه خوابی دیده‌اند؟» یا «سر خویش گرفتم»

قلمرو فکری

معنی نثر

- ۲۸۰- معنی عبارات زیر را به نثر روان بنویسید.
 ۱- در این اندیشه مستغرق بودم که دیدم مرا به نام خواندند. (خرداد ۱۴۰۲)
 ۲- نهالی چند که هنگام ورود خویش غرس کرده بود، اکنون درختانی تناور شده‌اند. (خرداد ۹۹)

معنی شعر

- ۲۸۱- معنی سرودهٔ زیر را به نثر روان بنویسید.
 آیا چیزی در مخیلهٔ آدمی می‌گنجد که قلم بتواند آن را بنگارد / اما جان صادق من آن را برای تو ترسیم نکرده باشد؟ (خرداد ۱۴۰۰)

درک مطلب

- ۲۸۲- شکسپیر در بند زیر چه ویژگی‌هایی را برای عشق جاودانی برمی‌شمارد؟ (ذکر دو مورد)
 این‌گونه است که عشق جاودانی همواره معشوق را جوان می‌بیند / و نه توجهی به گردوغبار و جراحات پیری دارد. (دی ۱۴۰۲)
- ۲۸۳- عبارت «و آنچه را قدیمی است، قدیمی ندانم» که تو از آن منی و من از آن تو» / درست مانند نخستین باری که نام زیبایی تو را تلاوت کردم.» کدام مفهوم را خاطر نشان می‌سازد؟
 الف) غیرت و دانایی معشوق
 ب) جاودانگی و تقدس عشق
 پ) کرامت و مهربانی معشوق
 ت) وصف‌ناپذیری و زیبایی عشق (دی ۱۴۰۲)

- ۲۸۴- مفهوم مشترک سروده‌های زیر را بنویسید.
 * یک قصه بیش نیست غم عشق وین عجب / کز هر زبان که می‌شنوم نامکرر است
 * هر روز باید ذکری واحد را مکرر بخوانم / و آنچه را قدیمی است، قدیمی ندانم «که تو از آن منی و من از آن تو» (خرداد ۱۴۰۱)

- ۲۸۵- در سطرهای زیر بر چه نکاتی تأکید شده‌است؟
 «چه حرف تازه‌ای برای گفتن مانده‌است یا چه چیز تازه‌ای برای نوشتن / که بتواند عشق مرا یا سجایای ارزشمند تو را بازگو کند.» (شهریور ۱۴۰۱)

- ۲۸۶- در سرودهٔ زیر، شکسپیر در مقام عاشق، چه ادعایی می‌کند؟
 «چیزی در مخیلهٔ آدمی می‌گنجد که قلم بتواند آن را بنگارد / اما جان صادق من آن را برای تو ترسیم نکرده باشد؟» (دی ۱۴۰۰)

پاسخ

- ۲۸۰- ۱- در این فکر فرورفته بودم که دیدم مرا به اسم صدا زدند.
 ۲- چند نهال که در هنگام ورود خود کاشته بود، اکنون درختان بزرگی شده بودند.
 ۲۸۱- فکر و خیالی در ذهن انسان نمی‌گنجد که بتواند آن را بنویسد اما روح راستگو و درست‌کردار من آن را برای تو، ای عشق جاودانی به تصویر نکشیده باشد. ۲۸۲- همواره معشوق را جوان می‌بیند، پیری برای عشق جاودانی مهم نیست.
 ۲۸۳- ب ۲۸۴- سخن عشق تکراری نیست و عاشق از ذکر نام معشوق خسته نمی‌شود.
 ۲۸۵- شاعر عشق خود را با تازه‌ترین تعابیر بیان نموده‌است یا توصیف‌ناپذیری عشق. محبوب دارای بهترین خصلت‌هاست یا وصف‌ناپذیری معشوق
 ۲۸۶- روح راستگوی عاشق هرچه را که در ذهن آدم می‌گنجد، برای معشوق ترسیم کرده‌است.

لطف تو

نیایش

قلمرو زبانی

معنی واژه

(شهریور ۱۴۰۱)

۲۸۷- در کدام بیت، واژه‌ای هم‌معنی واژه «جبهه» به کار رفته‌است؟

الف) دلم را داغ عشقی بر جبین نه زبانم را بیانی آتشین ده
 ب) الهی سینه‌ای ده آتش افروز در آن سینه دلی وان دل همه سوز

پاسخ

۲۸۷- الف) جبین

درسنامه کامل فارسی دهم، یازدهم و دوازدهم:

تهیه و تنظیم: ولی مسعودی

- ◀ بررسی دقیق قلمرو زبانی، ادبی و فکری تمامی ابیات و عبارات به صورت درس به درس و سطر به سطر
- ◀ بررسی و تحلیل تمامی ابیات مندرج در کارگاه متن پژوهی
- ◀ پاسخ سؤالات کارگاه متن پژوهی
- ◀ معنی همه واژگان دشوار + واژه‌نامه انتهای کتاب
- ◀ واژگان هم‌آوا همراه با معنای آن‌ها: ثنا (ستایش)، سنا (روشنایی)
- ◀ آموزش درست‌نویسی واژه‌ها: ب + انداز = بینداز (درست)، بیانداز (نادرست)
- ◀ نمونه سؤالات امتحانات نهایی به صورت درس به درس همراه با پاسخنامه

◀ برای دریافت بخش‌هایی از فایل pdf درسنامه به سایت www.valimasoudi.ir مراجعه فرمایید.

◀ برای تهیه نسخه کامل درسنامه با شماره ۱۷۰۷ - ۱۷۸ - ۰۹۱۱ تماس بگیرید.

سؤالات ترکیبی

قلمرو زبانی

معنی واژه

۲۸۸- در ابیات زیر، برای هریک از واژه‌های «الف» و «ب» یک معادل معنایی بیابید و بنویسید. (دی ۱۴۰۰)

* سریر ملک، عطا داد کردگار تو را به جای خویش دهد هرچه کردگار دهد
* عاشق آن باشد که چون آتش بود گرم‌رو، سوزنده و سرکش بود
الف) مشتاق: ب) اورند:

۲۸۹- از بین واژه‌های زیر، یک برابر معنایی برای واژه‌های «آویزان» و «رنج»، به ترتیب، بیابید. (شهریور ۱۴۰۰)

طاق، رواق، تعب، کاهلی، معلق، سروش، تجرید

۲۹۰- برای واژه‌های «کتاب» و «تماشا» از میان واژه‌های زیر معادل معنایی بیابید. (دی ۹۹)

فروغ - رواق - نظاره - پگاه - صحیفه - سروش

املا

۲۹۱- در عبارت‌های زیر، املای دو واژه نادرست است؛ درست هریک را بنویسید. (دی ۱۴۰۲)

الف) سینه خواهم شرحه شرحه از فراق تا بگویم شرح درد اشتیاق
ب) پیرمرد از داخل کازیه روی میز یک پاکت کهنه را برداشت.
ج) ناله مرغ اسیر این همه بحر وطن است
د) همچنان که می توانست او، اگر می خواست / کان کمند شست خم خویش بگشاید

۲۹۲- دو مورد نادرستی املایی را در گروه کلمات زیر بیابید و درست آن‌ها را بنویسید. (دی ۱۴۰۲)

بیت‌الاحزان - تزویر و دورنگی - شیر ارقند - تریاق و پادزهر - سختی و تعب - شبه و سایه

۲۹۳- در گروه کلمات زیر، غلط‌های املایی را بیابید و شکل صحیح آن‌ها را بنویسید. (شهریور ۱۴۰۲)

کازیه و جاکاغذی - بقولات و حبوبات - انضمام و ضمیمه - طبق و سینی - طاق و سقف مهدب - تناول و تعدی - خرد رفتن و ساییده شدن - قلیان و جوشش

پاسخ

۲۸۸- الف) گرم‌رو (عاشق نیز درست است) ب) سریر
۲۹۰- کتاب: صحیفه / تماشا: نظاره (۲۹۱- ج) بهر (د) شصت
خورد رفتن و ساییده شدن - غلیان و جوشش
۲۸۹- آویزان: معلق رنج: تعب
۲۹۳- طاق و سقف محدب -
۲۹۲- ارغند - شبخ

- ۲۹۴- در کدام گزینه غلط املایی دیده می‌شود؟
 (۱) نهالی چند در هنگام ورود خویش در باغ غرس کرده بود.
 (۲) کتاب را بر روی زانو گشوده بود و از پسر عینک ستبر خویش در آن می‌نگریست.
 (۳) چنان می‌نمود که در چهارگوشه اتاق، درفش ملی ما را به احتزاز درآورده باشند.
 (۴) قومی به اسارت دشمن درآید و مغلوب و مقهور گردد.
- ۲۹۵- در گروه کلمات زیر، سه نادرستی املایی وجود دارد؛ شکل درست آن را بنویسید.
 (دی ۱۴۰۱) حزین و غم‌انگیز، زی حیات و جان‌دار، ضماد و مرهم، غرس و نشاندن، کازیه و جاکاغذی، مُصر و پافشاری‌کننده، معلوف و انس‌گرفته، هول و ترسناک
- ۲۹۶- در گروه کلمه‌های زیر، دو مورد نادرستی املایی وجود دارد؛ درست هریک را بنویسید.
 (خرداد ۱۴۰۰) آذرم و حیا - خار و بی‌ارزش - سورت سرمای دی - زهر شمشیر و سنان
- ۲۹۷- در گروه کلمات زیر، سه مورد نادرستی املایی وجود دارد؛ درست هریک را بنویسید.
 (خرداد ۹۹) عملیات احداث، یقما و تاراج، چریغ آفتاب، جثه آدمی، صدای مهیب، آذرم و حیا، سطور و چهارپا، مسلک و روش
- ۲۹۸- در گروه کلمه‌های زیر، سه مورد نادرستی املایی وجود دارد؛ درست هریک را بنویسید.
 (شهریور ۹۹) حریوه خوب و پاک‌آیین - فخر و مباهات - طلالو پرشکوه - تمایل و خاسته - شرحه شرحه و پاره‌پاره - تماشا و نظاره
- ۲۹۹- در گروه کلمه‌های زیر، دو مورد نادرستی املایی وجود دارد؛ شکل درست هریک را بنویسید.
 (خرداد ۹۸) استیصال و درماندگی - سوءهاضمه - مسطور و پوشیده - اجین و آمیخته - مأوا و پناهگاه
- دستور**
- ۳۰۰- در کدام گزینه «حذف به قرینه معنایی» صورت نپذیرفته است؟
 (الف) عشق من، خنده تو / در تاریک‌ترین لحظه‌ها می‌شکفد.
 (ب) پادشاه را کرم باید تا بر او گرد آیند و رحمت تا در پناه دولتش ایمن نشینند.
 (پ) گر آتش دل نهفته داری / سوزد جان، به جان تو سوگند
 (ت) گفت: نزدیک است والی را سرای؛ آنجا شویم / گفت: والی از کجا در خانه خمار نیست؟

- ۲۹۴- ۳ اهتزاز ۲۹۵- ذی حیات - مرهم - مألوف ۲۹۶- آذرم و حیا - خوار و بی‌ارزش
 ۲۹۷- یقما و تاراج: یغما / آذرم و حیا: آذرم / سطور و چهارپا: ستور ۲۹۸- حریوه: هرپوه / طلالو: تلالو /
 خاسته: خواسته ۲۹۹- مستور و پوشیده - عجین و آمیخته ۳۰۰- ب

۳۰۱- زمان و نوع فعل «نخستین جمله» در همه عبارات زیر، به جز عبارت یکسان است. (خرداد ۱۴۰۲)
 الف) داشتم می‌گفتم آن شب نیز / سورت سرمای دی بیدادها می‌کرد.
 ب) در باب آن مسئله معهود، خاطر م داشت کم کم به کلی آسوده می‌شد.
 پ) با تمام نیرویی که داشت می‌دوید. هرازگاهی صدای تیر یا انفجاری او را به خود می‌آورد.
 ت) کار داشت به دلخواه انجام می‌یافت که ناگهان از دهنم دررفت که آخر، آقایان، حیف نیست از چنین غازی گذشت؟

۳۰۲- معنی واژه «دستور»، در بیت زیر با معنی آن در کدام گزینه یکسان است؟ (خرداد ۱۴۰۱)
 «چه نیکو گفت با جمشید دستور که با نادان نه شیون باد و نه سور»

۱- گر ایدونک دستور باشد کنون بگوید سخن پیش تو رهنمون

۲- تن ز جان و جان ز تن دستور نیست لیک کس را دید جان دستور نیست

۳- به دستور فرمود تا ساروان هیون آرد از دشت، صد کاروان

۴- بر مصطفی بهر رخصت دوید از او خواست دستوری اما ندید

۳۰۳- نوع «حذف» را در هر یک از عبارات زیر، مشخص کنید. (شهریور ۱۴۰۱)
 الف) زندگی، سخت آلوده است و انسان ماندن، سخت دشوار.
 ب) تو نیز تیرانا، گشاده‌دستی و کرامت را از درختان میوه‌دار بیاموز.

قلمرو ادبی

۳۰۴- آرایه ادبی مناسب با هر سروده را در برابر آن بنویسید. (یک آرایه اضافه است) (خرداد ۱۴۰۲)
 الف) آتش عشق است کاندر نی فتاد جوشش عشق است کاندر می فتاد
 ب) چون رود امیدوارم؛ بی تا بم و بی قرارم من می‌روم سوی دریا؛ جای قرار من و تو
 پ) گرچه بیرون تیره بود و سرد همچون ترس / قهوه‌خانه گرم و روشن بود همچون شرم
 ۱- ایهام ۲- تضمین ۳- حسن تعلیل ۴- حس آمیزی

۳۰۵- آرایه‌های ادبی به کاررفته در ستون «ب» به کدام یک از بیت‌های ستون «الف» مربوط می‌شود؟ (در ستون «ب» یک مورد اضافی است.) (شهریور ۱۴۰۲)

ستون «الف»

الف) با این نسیم سحرخیز، برخیز اگر جان سپردیم / در باغ می‌ماند ای دوست، گل یادگار من و تو

ب) کاوس کیانی که کی‌اش نام نهادند / کی بود؟ کجا بود؟ کی‌اش نام نهادند

ج) نه در شیراز و نه در شهر گنجه / نظامی می‌شوم در قصر شیرین

ستون «ب»

۱) ایهام ۲) استعاره ۳) حس آمیزی ۴) جناس تام

۳۰۱- پ ۳۰۲- گزینه ۳ ۳۰۳- الف) حذف به قرینه لفظی ب) حذف به قرینه معنایی
 ۳۰۴- الف) حسن تعلیل ب) ایهام پ) حس آمیزی ۳۰۵- الف) ۲ (استعاره) ب) ۴ (جناس تام) ج) ۱ (ایهام)

- ۳۰۶- آرایه ادبی مناسب با هر بیت را برگزیده، در برابر آن بنویسید. (یک آرایه، اضافه است) (دی ۱۴۰۱)
- الف) یکی تازی ای برنشسته سیاه
همی خاک نعلش برآمد به ماه
- ب) عشق بر یک فرش بنشانند گدا و شاه را
سیل یکسان می کند پست و بلند راه را
- پ) در عالم پیر، هر کجا برنایی است
عاشق بادا که عشق خوش سودایی است
- ۱- ایهام ۲- اغراق ۳- حسن تعلیل ۴- اسلوب معادله

تاریخ ادبیات

- ۳۰۷- در جدول زیر، مشخص کنید که هریک از آثار گروه «الف» متعلق به کدام نویسنده در گروه «ب» است.
گروه الف
قصه شیرین فرهاد / تمهیدات
احمد عربلو / نصرالله منشی / عین القضاة همدانی (دی ۱۴۰۲)
- ۳۰۸- نام آفرینندگان آثاری را که نویسنده آنها نادرست ذکر شده، بنویسید. (خرداد ۱۴۰۲)
- بخارای من، ایل من: محمد بهمن بیگی / تذکره الاولیا: عطار / تمهیدات: شهاب الدین سهروردی / قصه شیرین فرهاد: نظامی
- ۳۰۹- نام آفرینندگان آثاری که نویسنده آنها نادرست است، بنویسید. (شهریور ۱۴۰۲)
- سانتاماریا: سید مهدی شجاعی - تمهیدات: شهاب الدین سهروردی - سندبادنامه: ظهیری سمرقندی - فیه مافیه: جامی - دری به خانه خورشید: سلمان هراتی
- ۳۱۰- هریک از آثار «قصه های دوشنبه»، در حیات کوچک پاییز در زندان، فی حقیقه العشق و قصه شیرین فرهاد» با کدام یک از توضیحات زیر متناسب است؟ (خرداد ۱۴۰۱)
- الف) کتابی است عرفانی از شیخ شهاب الدین سهروردی (ب) شعر خوان هشتم از سروده های این کتاب است.
ج) این اثر از ترجمه های عبدالحسین زرین کوب است. (د) داستانی است طنز، از احمد عربلو با موضوع دفاع مقدس
- ۳۱۱- در بین آثار زیر، نام پدیدآورنده دو اثر در مقابل آن درست نوشته شده است؛ آن دو را مشخص کنید. (خرداد ۹۹)
- (فیه مافیه: مولوی) - (منطق الطیر: سنایی غزنوی) - (قصه های شیرین فرهاد: ابوالقاسم لاهوتی) - (تیرانا: محمدرضا رحمانی) - دری به خانه خورشید: احمد عربلو

پاسخ

- ۳۰۶- الف) ۲- اغراق (ب) ۴- اسلوب معادله (پ) ۱- ایهام
- ۳۰۷- قصه شیرین فرهاد: احمد عربلو / تمهیدات: عین القضاة همدانی
- ۳۰۸- تمهیدات: عین القضاة همدانی / قصه شیرین فرهاد: احمد عربلو
- ۳۰۹- تمهیدات: عین القضاة همدانی / فیه مافیه: مولوی
- ۳۱۰- الف) فی حقیقه العشق (ب) در حیات کوچک پاییز در زندان (ج) قصه های دوشنبه (د) قصه های شیرین فرهاد
- ۳۱۱- (فیه مافیه: مولوی) / (تیرانا: محمدرضا رحمانی)

قلمرو فکری

درک مطلب

۳۱۲- هریک از موارد زیر، با کدام مورد در جدول داده شده مفهوم مشترکی دارد؟ (یک مورد در جدول اضافی است)

- (الف) کاووس کیانی که کی اش نام نهادند کی بود؟ کجا بود؟ کی اش نام نهادند؟
(ب) حتی درختش، غارش، کوهش، هر صخره سنگش و سنگریزه اش آیات وحی بر لب دارد.
(ج) شیرمردی باید این ره را شگرف زان که ره دور است و دریا ژرف ژرف
(۱) نی حدیث راه پر خون می کند قصه های عشق مجنون می کند
(۲) راستی خاتم فیروزه بواسحاقی خوش درخشید ولی دولت مستعجل بود
(۳) من نمازم را وقتی می خوانم / که اذانش را باد گفته باشد سر گلدسته سرو /
(۴) هرکه جز ماهی، ز آبش سیر شد هرکه بی روزی است، روزش دیر شد

۳۱۳- هریک از بیت های ردیف «اول» با کدام یک از مفاهیم ردیف «دوم»، متناسب است؟ آن ها را به هم ربط دهید.

(در ستون «دوم»، یک مفهوم اضافی است) (خرداد ۹۹)

ردیف اول

- (الف) سیاوش بدو گفت انده مدار / کزین سان بود گردش روزگار
(ب) گفت: مستی، زان سبب افتان و خیزان می روی / گفت: جرم راه رفتن نیست، ره هموار نیست
(ج) شیرمردی باید این راه را شگرف / زان که ره دور است و دریا ژرف ژرف
(د) خانه ای کاو شود از دست اجانب آباد / ز اشک ویران کنش آن خانه که بیت الحزن است

ردیف دوم

- (۱) بیان نابسامانی های جامعه (۲) ابراز خشم بر دشمن (۳) بیگانه ستیزی (۴) تقدیرگرایی (۵) بیان دشواری های راه عشق

پاسخ

۳۱۲- الف (۴) ب (۱) ج (۵) د (۳)

۳۱۳- الف (۲) ب (۳) ج (۱)

اگر قبل از هر کاری **انگشت** خود را آهسته به **پیشانی** خود بزنی،
مجبور نخواهی شد که در پایان کار **مشت** محکم بر **فرق** خود بکوبی!

شاخه فنی و حرفه‌ای و کار دانش

فارسی ۳

معنی و مفهوم تمامی ابیات و عبارات به صورت
 درس به درس و سطر به سطر

معنی همه واژگان دشوار + واژه نامه کتاب

پاسخ سوالات کارگاه درس پژوهی

با تغییرات کلی و ویرایش جدید
 شهریور ۱۴۰۲
 ولی مسعودی

تهیه و تنظیم:
 ولی مسعودی

www.valimasoudi.ir ۰۹۱۱-۱۷۸-۱۷۰۷

رشته‌های: ریاضی - تجربی - انسانی - معارف

دوازدهم فارسی

بررسی کامل قلمرو زبانی ادبی و فکری تمامی ابیات و عبارات
 به صورت درس به درس و سطر به سطر

معنی ساده و روان شعرو نثر

معنی همه واژگان دشوار + واژه نامه کتاب

پاسخ سوالات کارگاه متن پژوهی

سوالات امتحان نهای خرداد ۱۴۰۲ همراه با پاسخنامه تشریحی

نمونه سوالات امتحانات نهای به صورت درس به درس همراه با پاسخنامه تشریحی

با تغییرات کلی و ویرایش جدید
 شهریور ۱۴۰۲
 ولی مسعودی

تهیه و تنظیم:
 ولی مسعودی

www.valimasoudi.ir ۰۹۱۱-۱۷۸-۱۷۰۷

شاخه فنی و حرفه‌ای و کار دانش

فارسی ۲

معنی و مفهوم تمامی ابیات و عبارات به صورت
 درس به درس و سطر به سطر

معنی همه واژگان دشوار + واژه نامه کتاب

پاسخ سوالات کارگاه درس پژوهی

با تغییرات کلی و ویرایش جدید
 شهریور ۱۴۰۲
 ولی مسعودی

تهیه و تنظیم:
 ولی مسعودی

www.valimasoudi.ir ۰۹۱۱-۱۷۸-۱۷۰۷

رشته‌های: ریاضی - تجربی - انسانی - معارف

یازدهم فارسی

بررسی کامل قلمرو زبانی ادبی و فکری تمامی ابیات و عبارات
 به صورت درس به درس و سطر به سطر

معنی ساده و روان شعرو نثر

معنی همه واژگان دشوار + واژه نامه کتاب

پاسخ سوالات کارگاه متن پژوهی

با تغییرات کلی و ویرایش جدید
 شهریور ۱۴۰۲
 ولی مسعودی

تهیه و تنظیم:
 ولی مسعودی

www.valimasoudi.ir ۰۹۱۱-۱۷۸-۱۷۰۷

شاخه فنی و حرفه‌ای و کار دانش

فارسی ۱

معنی و مفهوم تمامی ابیات و عبارات به صورت
 درس به درس و سطر به سطر

معنی همه واژگان دشوار + واژه نامه کتاب

پاسخ سوالات کارگاه درس پژوهی

با تغییرات کلی و ویرایش جدید
 شهریور ۱۴۰۲
 ولی مسعودی

تهیه و تنظیم:
 ولی مسعودی

www.valimasoudi.ir ۰۹۱۱-۱۷۸-۱۷۰۷

رشته‌های: ریاضی - تجربی - انسانی - معارف

دهم فارسی

بررسی کامل قلمرو زبانی ادبی و فکری تمامی ابیات و عبارات
 به صورت درس به درس و سطر به سطر

معنی ساده و روان شعرو نثر

معنی همه واژگان دشوار + واژه نامه کتاب

پاسخ سوالات کارگاه متن پژوهی

نمونه سوالات هماهنگ کشوری به صورت درس به درس همراه با پاسخنامه تشریحی

سوالات هماهنگ کشوری خرداد ۱۴۰۲ همراه با پاسخنامه تشریحی

با تغییرات کلی و ویرایش جدید
 شهریور ۱۴۰۲
 ولی مسعودی

تهیه و تنظیم:
 ولی مسعودی

www.valimasoudi.ir ۰۹۱۱-۱۷۸-۱۷۰۷